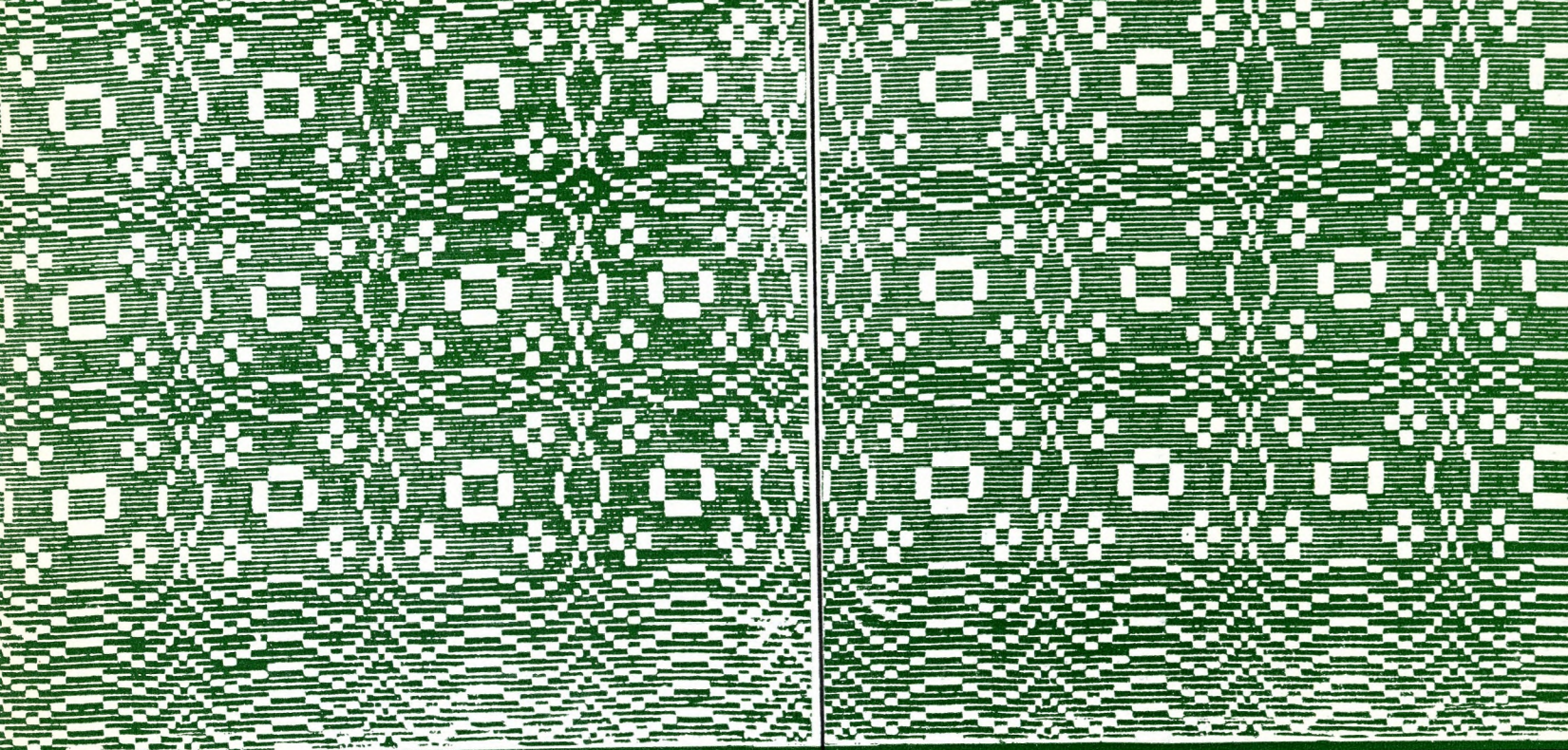

• LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

6

moteris

1965

LAPKRITIS - GRUODIS

T U R I N Y S

K. Bučmys, O.F.M.	Didžiausia dovana istorijoje	2
F. Kirša	Madona (eil.)	3
V. Cernavskis M.D.	Žmogus, laikas ir erdvė	4
L. Andriekus	* * * (eil.)	7
S. Pipiraitė	Kalėdų naktį (eil.)	7
G. Petrauskienė	Kelių kalbų mokymas	8
E. Gimbutienė	Mano močiutės kosmetika	11
V. Šmaižienė	Suknelė	13
• Vaiko auklėjimas		15
	Vaiko sąmonėjimo kelias (tąsa) — D. Petrutytė	16
• Šeima ir mokykla		
	1966 metai — Jaunimo Metai	
	Moterys ir socialiniai santykiai moderniaame pasaulyje — J. Lamoot	18
• Organizacinė veikla		
	Kodėl mes turime dirbti organizacijose — V. Judzentavičiūtė	19
• Moterys pasaulyje		
	Anestezija — Dr. O. Gustainienė	21
• Buto įrengimas		23
	Porcelanas — A. Šarūnienė	
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkų kampelis	Veda A. Mikšienė	26
1965 metų turinys		29

ILIUSTRACIJOS

J. F. Castells	Šventoji Naktis	1
S. Pacevičienė	Kristus gimė	2
P. Rimša	Žiema	3
Veronese	Šv. Šeima	5
S. Pacevičienė	Trys Karaliai garbina gimusį Kristų	7
J. Paukštienė	Maža skaitytoja	8
S. Pacevičienė	Trys Karaliai	9
S. Pacevičienė	Romos zoologijos sodas	10
S. Valiuvienė	Vaikai	11

“Moteris” Lietuvių Moterų Žurnalas 1965 m. Nr. 6 (48). Redakcinė komisija: Iz. Matusevičiūtė, L. Imbrasienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė.

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Moterų Draugija. Techn. ir meninis redagavimas: N. Kulpavičienė.
Administratorė: B. Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė “Žiburių” Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiuro numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams \$4.00.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1965. No. 6 (48).

Printed by “The Lights” Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1965.

Nr. 6 (48)

NUOŠIRDŽIAI SVEIKINAME VISUS BENDRADARBIUS IR SKAITYTOJUS
ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲ 1966 METŲ PROGA!

Redakcija ir Administracija

S. PACEVIČIENĖ

KRISTUS GIMĖ

DIDŽIAUSIA DOVANA ISTORIJOJE

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

Ant Senojo Testamento briaunos parimęs Zakarijas gieda pagarbą džiaugsmo giesmę. Vėliau šią giesmę Naujojo Testamento kunigai kasdien kartos savo maldose. Kas jis? Tai Išganytojo kelių paruošėjas — šv. Jono Krikštytojo tėvas, pats anksčiau suabejojęs antgamtiniu apreiškimu, bet vėliau to apreiškimo išsipildymo taip nuostabiai pakeistas. Džiaugsmo pilna širdimi jis gieda apie seniai išpranašautą, bet jau tuoj ateisiantį Išganytoją, kurs išvaduos žmoniją iš jos kalčių ir nuodėmių.

Kas atsidėjęs ir apmąstydamas įsiskaitytų Sofoklo "Karalių Edipą", nesunkiai suvoktų ką tas pažadėtas ir sulauktas Išganytojas ir jo atnešta palaima reiškia žmonijai. Kokia niūri tragedija atsiskleidžia Sofoklo dramoje, kai aštrus vaitojimas išsiveržia iš žmogaus, gimusio prieš Kristų. Po aklo likimo smūgių našta senasis žmogus kelia savo rankas, žiūri ilgesingai dangaus link, bet nesulaukia palengvėjimo. Gyvenimas nesigaili sunkumų ir krikščionies kelyje, bet dabar naujasis žmogus, pakėlęs savo rankas ir mintį augštin, lieka užtikrintas, kad dangiškasis Tėvas girdi jo kiekvieną prašymą. Pasauliui reikėjo Išganytojo. Sulauktas jis atnešė taip trokštą palaimą.

Lauktasis Išganytojas sugaudė išganyto trimitu.

Ir tas Išvaduotojas galingas. Cezaris nuėjo savo keliais ir išnyko, jo imperija pasekė jį nesėkmės pėdsakais. Karaliai ir imperatoriai, parėmę savo valdžią kariuomenėmis, pranyko, bet širdžių Karalius tebeviešpatauja.

Ir ar ne tragiška padėtis, kad, nors pasauliui ir reikėjo Išganytojo, daugelis atsisakė jį priimti, kai jis buvo taip artimas. Žydai save laikė Dievo išrinktąja tauta, savo kraštą — Dievui pašvęsta žeme. Ir kai Dievo sūnus atėjo į šį pasaulį, jam nebuvo vietos net nuošaliame kampelyje. Fariziejai bei rašto žinovai jau iš anksto žinojo viską apie tą laukiamą Išganytoją — jo vardą, gimimo vietą, jo darbus... Ir vis dėlto Kūdikis liko nepažintas ir nepriimtas.

Kur visa to priežastis? Nebuvo klaidų fariziejų šventraščio knygose, kur jie galėjo išskaityti Išganytojo vardą aiškiai, kaip iš telefonų knygų. Netvarka glūdėjo jų širdyse. Įsitikinę, kad tautą ir pasaulį gali išgelbėti tik jėga, jie rėmėsi turtais, žmogiškuoju supratimu ir laukė visiškai kitokio Dievo.

Tik nedidelis skaičius asmenų pajėgė surasti gimusį Išganytoją. Ir kai Betliejaus kalvose nakties dvelkime pasigirdo Kūdikio verksmas, nedaug kas jį iš-

girdo. Žemės didieji nekreipė į tai dėmesio, nes kaipgi karalius gali gimti ėdžiose. Kūdikiui silpną balse-
lį išgirdo tik paprasti piemenys ir išminčiai. Piemenys, kurie žinojo, kad jie nieko nežino, ir išminčiai, kurie suprato, kad jie dar ne viską žino. Piemenys, nuolankūs savo kaimenių sargai, kurie galbūt nežinojo net Judėjos gubernatoriaus vardo, nemokėjo padeklamuoti nė vienos Virgilijaus eilutės, ir išminčiai – karalių mokytojai, pažįstą žvaigždžių takus ir palinkę prie naujų atradimų. Ėdžiose suvystytame Kūdikiyje piemenys rado savo Ganytoją, o išminčiai atidengė Išmintį.

Ir nuo tos dienos iki mūsų laikų tėra tik dvi rūšys asmenų, kurie pajėgia išgirsti Kristaus balsą. Tai paprastučiai ir išminčiai. Gimusio Išganytojo balsui lieka kurčias vienos knygos žmogus, kurs savo išdidume manosi viską geriau žinąs, negu amžinoji Išmintis apreiškia. Vien paprastučiai ir išmintingieji atranda Kristų, nes jie yra nusižeminę, pripažįsta arba savo nežinojimą arba žmogiško pažinimo ribotumą. Juk norint įeiti į prakartėlės olą, tenka pasilenkti. Tik šiame nusižeminime išgirstamas ir atrandamas Kūdikis, kurs yra Emanuelis – Dievas su mumis.

Silpnos išvaizdos galingas Kūdikis yra pasiryžęs suteikti išsiilgusiam pasauliui dovanų – jis atnešė taiką ir ramybę. Belieka tik priartėti prie Prakartėlės

ir tas dovanas priimti. Ramybė užtikrinama tik geros valios žmonėms, atidavus garbę augštybių Dievui.

Prakartėlę gaubiančioje angelų giesmėje nerandama nė trupučio to persaldinto sentimentalizmo, kurs mūsų dienos taip iškreipia Kalėdų prasmę. Angelų giesmės žodžiai, kaip užrašyti Šv. Rašte, nurodo aiškias sąlygas kaip pasiekiamo vidinė taika ir ramybė, kuri tampa ir amžinojo išganymo laidu. Angelų giesmės žodžiai ne tik piemenėlius ir išminčius, bet taip pat ir visą žmoniją perspėja, kad taiką ir ramybę laike ar amžinybėje neįmanoma užtikrinti mūsų pačių nusistatytomis sąlygomis. Kaip gali sulaukti tikrai to vardo vertos taikos žmogus, kurs stengiasi savo gyvenimą, religiją ir moralę tvarkyti pagal savo paties nuomonę, kurs bando pasidaryti savimi pasitikinčiu ir pasitenkinančiu dievuku, visai atmetančiu pagarbą Dievui augštybėse.

Laiko srovės įblokšti į tradicinį dovanų apsikeitimo ir sveikinimų sukūrį, ar pajėgsime išgirsti Naujagimio kvietimą pasinaudoti ir jo teikiamomis dovanomis? Gilaus susikaupimo momente peržvelkime savo padėtį ir suraskime jam vietos savo širdyse, nes jis ir vėl nebus priimtas triukšmingose pasaulio užieigose. Tikrai neliksime apvilti, nes tarp įvairiausių laimės bei sėkmės linkėjimų ir dovanų, jis pats taps brangiausia dovana visos žmonijos istorijoje ir taip trokštos laimės užtikrintojas ir palaikytojas.

FAUSTAS KIRŠA

M A D O N A

*Štai motina su kūdikiu ant rankų
Skausme nuleido dieviškas akis.
Nusuko žvilgsnį nuo kovų ir tankų
ir laukė, ką vaikutis pasakys.*

*O jis ant rankų laikė avinėlių.
Jo kelias – amžinos dienos aušra.
Jisai pirštelį motinai pakėlė
ir džiaugėsi, kad motina gera.*

*Jis tarė: "Motina, ant tavo rankų
Parimo žemės laimė ir kančia.
Tegul malonė juos visus aplanko,
Tebūnie taip visur: ir ten, kaip čia".*

P. RIMŠA

ŽIEMA

ŽMOGUS, LAIKAS IR ERDVĖ

VELTA CERNAVSKIS, B.A., M.D.

Dvidešimtis šimtmetis yra paženklintas didele technologine pažanga. Tai amžius, vadinamas įvairiais vardais — atominiu amžiumi, elektronikos amžiumi, o paskutiniuoju metu — erdvės amžiumi. Vėliausi kosminiai tyrinėjimai, atliekami raketomis bei satelitais, kelia net ir erdvės nugalėjimo viltį. Mūsų laikų žmogus yra įgijęs didžios galios gamtą kontroliuoti technikos pagalba.

Aštuoniolikto ir devyniolikto šimtmečių žmonės manydavo, kad nežinojimas yra didžiausia kliūtis, siekiant laimės, ir kad naujieji moksliniai bei techniniai atradimai atneš pasauliui taiką ir ramybę. Jau septynioliktojo šimtmečio pradžioje anglų filosofas Francis Bacon šią mintį išreiškė sakydamas: „Galime atlikti tiek, kiek pažįstame“ arba „Žinojimas yra galia“. Be abejonės, žinojimas yra galia ir dargi didelė galia, kuri, jei tik tinkamai vartojama, gali žmonių gyvenimą palengvinti ir patobulinti. Nors ir gyvenama didelių mokslo laimėjimų šviesoje, tačiau moderniojo amžiaus didysis paradoksas yra tai, kad šis amžius yra taip pat vadinamas ir nerimo bei jėškojimo amžiumi. Arba jį galime vadinti kovos amžiumi. Taikos nėra nei pasaulyje, nei žmogaus sieloje, o žmonės trokšta prasmingesnio gyvenimo.

Norėčiau čia iškelti modernaus žmogaus — mūsų visų — problemas, su kuriomis kiekvienas susiduriame. Gyvenimas čia nėra toks, koks jis buvo prie Baltijos krantų prieš dvidešimt, trisdešimt metų. Žmogaus mintis pajėgia atitrūkti nuo dabarties, mes galime atkurti praeitį ir planuoti bei svajoti apie ateitį.

Didžiojamės savo praeitimi ir visada atsimenamės džiaugsmingus metus, praleistus savo gimtuose kraštuose, tačiau seniai praeityje liko dienos, kai savo kojomis mindžiojome baltą pajūrio smėlį ir klausėmės jūros bangų ošimo. Jautėme savo kraštų artumą, mylėjome juos, džiaugėmės laisve po tiek metų vergijos, kurią kentėjo mūsų protėviai. Anuomet gyvenimas buvo paprastas, tačiau mes buvome laimingi. Tai buvo pilnas gyvenimas. Karas jį sugriovė, bet likę praeities prisiminimai praturtina dabarties valandas. Kiekvienas žmogus turi gyventi dabartyje, ir mes, gyvendami šiame krašte, esame dalininkai visų problemų, kurios liečia kiekvieną žmogų vakarų civilizacijoje ir kultūroje.

Nerimą, kurį modernus žmogus taip aštriai išgyvena, sukelia abejojimas savo darbo ir gyvenimo verte. Kiekvienas žmogus trokšta džiaugtis savo atsiekimais, trokšta matyti savo darbo vaisius. Bet pasaulis šiandien tapo labai mechanizuotas ir automatizuotas. Vyrų ir moterų, dirbą fabrike prie atskirų dalių surinkimo, retai temato pagaminą produktą. Darbo valandomis jiems trūksta prasmingo bendradarbiavimo, nes jų visas dėmesys turi būti skirtas įvairių komplikuočių mašinų bei instrumentų aptarnavimui. Tas pats vyksta ir įstaigose — elektroninės

skaičiavimo mašinos užima žmogaus vietą. Žmogus supranta, kad šios mašinos yra žmoniškų pastangų išdava, tačiau tos pačios mašinos daugeliui žmonių yra atėmusios galimybę per darbą bendrauti su kitais. Neabejotina, kad daugelis žmonių jaučiasi labai vieniši ir atsiskyrę — atitrūkę nuo juos supančios aplinkos. Psichologai, kalbėdami apie šią modernaus amžiaus problemą, vartoja terminą „alienation“ — kad žmogus jaučiasi svetimas pasauliui, kurį jis pats padėjo sukurti, svetimas sau ir kitiems.

Psichologas Erich Fromm sako: „Šis svetimumas, kurį randame modernioje visuomenėje, yra beveik visuotinis; jis persunkia žmogaus santykius su savo darbu, su vartojamais daiktais, su kitais žmonėmis ir su savimi“.

Žmogus jaučiasi netikras, kokią vietą jis užima šiandieniniame pasaulyje. Anksčiau jis matydavo savo darbo vaisius, džiaugdavosi su kitais žmonėmis bendravimu, kurs, kaip visi žmoniškieji santykiai, būdavo pilnas džiaugsmo ir nusivylimo. Gyvendamas ir dirbdamas labai mechanizuotame pasaulyje, žmogus tampa lėkštas, skubus, paviršutiniškas santykiuose su kitais, nes laikas yra brangesnis už viską. Žmogus retai teturi laiko sustoti ir pažvelgti į save, pamąstyti. Kaikurie mąstytojai sako, kad žmogus nebemoka vertinti ir nebeteri aiškių įsitikinimų, kuriais gyvena, ir dėl kurių, reikalui esant, būtų pasiruošęs mirti; jį vargina neturėjimas artimesnių ryšių su kitais žmonėmis.

Buvo laikai, kada manyta, kad viską galima atsiekti protavimu. Descartes šį tikėjimą protu yra išreiškęs pasakymu: „Mąstau, tad esu“. Žmogaus gebėjimas galvoti buvo labiausiai vertinamas. Ir per šį sugebėjimą protauti buvo daug atsiekta mokslinėje srityje. Grynas mokslas yra tiesos jėškojimas, tačiau jos suradimas negali būti priskirtas vien tik protui. Per eilę šimtmečių žmogus priėjo išvados, kad jo asmenybė nėra apsprendžiama vien tik protavimu, bet taip pat jo intuityja, jausmais ir valios pasireiškimu. Atėjo laikas žmonėms įsisąmoninti, kad neviską galima išspręsti protavimu, kad tiesa gali būti apreiškta, — kaip religijoje.

Mokslo išsivystymas padėjo žmonėms atsikratyti daugelio prietarų, kurie slopino žmones viduramžiais. Tais laikais žmonės taip pat išgyveno daug nerimo. Nerimas nėra vien tik modernių laikų išdava. Jis buvo išgyvenamas visais laikais, tik jis intensyviausiai pasireiškia tada, kai kyla interesų kova tarp visuomenės ir žmogaus. Viduramžių (penkioliktojo šimtmečio) prancūzų poetas Eustache Deschamps išreiškė nerimą šiais žodžiais: „... Aš daugiau nebežinau, kur priklausau“.

Negalime paneigti, kad mūsų laikų dvasia — „Zeitgeist“ — yra pati technologija. Žmogus pasidarė gamtos viešpačiu anksčiau, negu jis išmoko tvarkyti

savo vidines problemas. Mes įgavome patyrimo ir daug naudos iš mokslo progreso; mūsų gyvenimas lengvesnis; gyvename ilgiau, žinodami, kaip apsisaugoti nuo ligų ar jas išgydyti. Bet ar žiūrime į ateitį su pasitikėjimu? Deja, ne! Tos pačios priemonės, kurios tarnauja žmogui padidinti turtą ir pagerinti gyvenimo sąlygas, gali būti panaudotos civilizacijos sunaikinimui. Mūsų visų ateitis priklauso nuo protingo ir konstruktyvaus šių priemonių panaudojimo. Niekad anksčiau joks žmogus neturėjo tokios galios gamtos apvaldymui, kokią turi šių dienų mokslo ir valdžios vadai.

Nors ir būdami labai svetimi vienas kitam, mes labai priklausome vienas nuo kito, ir mūsų ateities laimė priklausys nuo daugumos žmonių harmoningo sugyvenimo. Šios harmonijos reikia ne tik kasdieniniame mūsų gyvenime, bet ir tvarkant didžiuosius pasaulio įvykius. Kaip dažnai kito žmogaus šypsniš, draugiško supratimo žodis įtikina mus, kad verta gyventi? Ar ne dažnai vienišasis žmogus, nesugebąs pratiesti tilto į kito asmens sielą ir protą, baigia savo gyvenimą neviltyje — alkoholizmu, narkotikų vartojimu, savižudyste? Šių žmonių neturėtume smerkti: modernioje visuomenėje jie gyvena tokiose sąlygose, kuriose jie nepajėgia surasti gyvenimo prasmės.

Modernus žmogus dažnai yra atsiskyręs ne tik nuo savo žmonių giminės, bet taip pat ir nuo Dievo. Kristus buvo pabrėžęs žmogaus vidinius motyvus — „skaistūs širdyje“ buvo tie, kurių veiksmus lydėjo altruistinė meilė. Jis buvo davęs žmogui laisvę pasirinkti gerį ar blogį. Dostojevskio Didysis Inkvizitorius manė, kad Kristus klydo, duodamas žmogui apsisprendimo laisvę, ir pamiršo, kad žmonės nori būti traktuojami kaip vaikai ir autoriteto valdomi. Jo manymu, Kristus per daug žmogų gerbė. Bet argi ne to modernus žmogus, ištikrųjų, trokšta — būti gerbiama, bet ne valdomu per daug griežtų taisyklių.

Tai tik keletas vidinių konfliktų, kurie žmogų var-

gina šiame neapykantos pilname pasaulyje, kai tautos giliomis prarajomis atskirtos viena nuo kitos dėl politinių, socialinių, religinių įsitikinimų, dėl rasinės netolerancijos. Ir kol pasaulyje nebus taikos, tol žmogus neturės vidinės ramybės.

Mūsų pasaulis yra pasikeitęs. Manydavome, kad žemė yra visatos centre. Dabar gi erdvės pažinimas, tarp-planetinio keliavimo galimybė palietė žmogų, sumažindama jo, kaip gamtos tvarinio, svarbumą.

Kierkegaard galvojo, kad asmenybė gali išlikti tikta identifikacijoje su Dievu. Nietzsche, paskelbęs Dievo mirtį, klausė: „Ar mes neklaidžiojame tarsi beribėje niekybėje?“ Karl Jaspers abejojo, ar žmogus gali išlaikyti savo savitumą pasaulyje, kurį dominuoja jo paties sukurta technologija. Jis teigė, kad nerimas yra kaina, kurią mokame už progresą — „bodėjimasis gyvenimu nėra niekam prilygęs savo intensyvumui“ ir didėjas „ligi tokio laipsnio, kad kenčiantysis gali pradėti jaustis esąs niekuo daugiau, kaip tik pasimetusiu tašku tuščioje erdvėje, nes visi žmogiški santykiai atrodo turį tik laikiną tikrumą“.

Svetimumo ir vienišumo nuotaikas užtinkame taip pat ir modernioje literatūroje, jos atstovų kūryboje: Yeats, Rilke, Pound, Elliot ir Kafka, Thomas Mann, Hemmingway, Camus ir Sartre. Gyvenimas, vaizduojamas dabartiniame romane, dažnai yra beprasmis ir kartais absudiškas. Pavyzdžiui galime paimti Camus romaną „L'Étranger“. Keistuolis romano herojus yra abejingas bet kokiam daiktui ar žmogui; viskas jam yra beprasmis. Jo giliai nepaveikia nei motinos mirtis, nei moters meilė. Galų gale jis nužudo žmogų. Bet net ir šis įvykis nesukelia jokių jausmų, ir jis, mąstydamas apie savo likimą, sako: „Kad viskas būtų įvykdyta, kad jaustumės mažiau vienišas, tebuvo likusi viltis matyti didžiulę žiūrovų minią mano ekzekucijos dienoje, susirinkusią mane pasveikinti neapykantos klyksmais“.

Kafka aprašo žmogaus savigarbos praradimo jaus-

mą, vaizduodamas žmones, praradusius savo asmenybės vertės pajautimą, ir netgi leisdamas jiems pasiversti į tokius nemalonių padarus, kaip tarakonus, nes jie nesugebėjo išnaudoti savo žmogiškų galių.

Klasinės tragedijos šiandien retai berašomos. Užtat dažnai vaizduojamas žmogaus gyvenimo tuštumas, kad juo sukėlus gailėsčio ar baimės jausmus. O'Neill dramose mes sutinkame alkoholikus ir prostitutas, prisimenančius tuos jų gyvenimo momentus, kada jie bent kuo nors tikėjo.

Kokios yra priežastys to netikrumo, sukėlusio žmonėse tuštumo, vienišumo ir nerimo jausmus? Viena iš pagrindinių priežasčių yra tikėjimo praradimas. Ortega y Gasset sako, kad tikėjimas yra įsitikinimas, kuriuo gyvenama ir už kurį galima mirti. Jeigu žmonės netikės į tam tikras vertybes ir nesiels tikslų, kurie jiems atrodys pakankamai svarbūs ir siektini, jie niekad nepajėgs nugalėti gyvenimo tuštumo jausmo.

Nevisi žmonės vienodai priima bei pasisavina tas pačias vertybes. Vieni jų savo stiprybę ras religijoje. Pasitikėjimas Dievo valia teiks jų gyvenimui prasmės net ir tada, kai jų planuoto gyvenimo pagrindai atrodo imsi griūti. Nevisa žmonija yra praradusi tikėjimą: yra žmonių, stiprių savo įsitikinimuose, yra kitų, kurie randa kelią į Dievą po didelių vidinių kovų bei konfliktų. Tikrai religingam žmogui gyvenimas niekad neatrodoys tuščias, tačiau mūsų visuomenė nėra šventųjų visuomenė, ir mes patys dažnai išgyvename abejones ir nerimą tam tikrame laipsnyje.

Žmonės, abejingi religijai, gali susirasti kitas vertybes, kurios jiems yra svarbios ir užtikrinančios gyvenimo prasmingumą.

Kiekvienas žmogus trokšta, kad jo veiksmai, jo gyvenimo būdas būtų kitų teigiamai vertinamas, bet kartais per daug dėmesio šiam vertinimui teikiama. Modernusis žmogus dažnai atrodo esąs masinės visuomenės dominuojamas ir, kaip Ortega y Gasset yra išsireiškęs, masė yra pasiekusi "visišką socialinę galią". Tačiau "masė trauškina viską, kas yra skirtinga, viską, kas yra gera, individualu, vertinga ir atrinkta". Modernioje visuomenėje reiškiasi didelė tendencija konformizmui. Psichiatras Rollo May viename laiške rašo: "Aš esu tik veidrodžių rinkinys, atspindįs tai, ko kiti iš manęs tikisi". Taip noras pataikauti viešajai nuomonei yra nustelbęs žmoguje vertybių pajautimą.

Kad gyvenimas taptų prasmingesnis, žmogus turi siekti ir įgyti vidinės laisvės pasirinkti tinkamas vertybes, ugdyti savyje pasireiškiančius talentus, prisidėti prie visuomenės gerovės kėlimo, tuo pačiu priešindamasis bendrai konformizmo dvasiai. Ir šis vertybių bei žmogiškųjų galių įkūnijimo siekimas atneša žmogui begalinį džiaugsmą.

Trumpai nusakius nuotaikas, kurias užtinkame paskutinių laikų raštuose, nenorėčiau ir aš prisidėti prie šių nusivylimo, baimės bei desperacijos jausmų. Aš manau, kad šis amžius taip pat yra ir didelių galimybių metas, atnešęs daug didelių pasikeitimų, ir kad mokslas bei techniškoji pažanga davė pradžią naujam gyvenimo būdai. Atrodo, kad žmogaus neuilstamos pastangos siekti tobulumo ir didesnio pažinimo yra sukūrę naują fizinę struktūrą, kuria remiasi jo visas gyvenimas. Tačiau yra atėjęs laikas moderniam žmogui šią fizinę aplinką praturtinti gyvenimui prasmę teikiančiomis vertybėmis.

Bacon'o svajonė pakelti gyvenimo lygį, pritaikant mokslo teoriją, dalinai išsipildė. Išradimų veikiamas pasikeitė mūsų gyvenimo būdas, susiekimo priemonės, kova su ligomis ir t.t. Vis daugiau ir daugiau sužinome apie gyvybės procesus, ligas, pasaulio sudėtį ir erdvę. Neturėtume bijoti mokslo atsiekimų, tačiau taip pat neturėtume vien tik jais tikėti ir juos garbinti, bet skirti jiems mūsų gyvenime tinkamą vietą, atsimenant, kad techniškoji pažanga įgalino mus sulaukti tokių žymių pasikeitimų. Bet šiam vyksmui yra reikalingas laikas. Taip pat negalime pamiršti, kad mokslas yra ribotas, nes jis yra žmogaus proto produktas ir, kaip toks, nėra visagalis. Mokslas nesirūpina vertybėmis ir todėl negali vadovauti žmogaus gyvenimui. Dr. J. H. Oldham šią mintį yra išreiškęs žodžiais: "Joks galvojimas nepadės tau pažinti kas yra meilė ar neapykanta".

Negalime reikalauti, kad mokslas atsakytų į visus mūsų klausimus. Priimdami ir tinkamai pritaikydami įvairius mokslo atsiekimus, nesileiskime būti jų nustelbiami, kad nepajustume esą svetimi patys sau, atsiskyrę nuo Dievo ir artimo.

Tiktai individai, turį sąmoningą vertybių supratimą, padės sukurti tokią visuomenę, kurioje kiekvienas žmogus galės save laisvai realizuoti, ugdyti ir naudoti savo galias, dirbti ir santykiauti su kitais, kaip garbingas asmuo. Tačiau ne visos žmogiškos galios gali būti pilnai išnaudotos, jeigu pats individas nedės pastangų. Reikia dirbti pilniausiam savo asmenybės išsivystymui. Goethe šią mintį išreiškė Fausto lūpomis: "Taip! Šios minties aš laikausi ištvėrimingai; Augščiausioji išmintis rodo jos teisingumą: Tik tas užsitarnauja sau laisvę ir būti, kuris kasdien iš naujo jas išsikovoja".

Kiekvienas individas turi suprasti, kokią paskirtį jis yra gavęs pasaulyje, ir mokėti pasirinkti priemones, kad tą paskirti geriau ir tobuliau įgyvendintų. Individo vidinės galios ir pilnumo pajautimas priklauso nuo to, kiek jis pats tiki vertybėmis, kuriomis gyvena.

Šiais neramiais laikais, kai žmonės jieško stipresnių pamatų savam gyvenimui, stiprybės randa priklausdami įvairiom įskūrusiom institucijom. Iš vienos pusės, žmogus siekia didesnio savęs pažinimo, brandumo, laisvės ir atsakomybės, iš kitos gi pusės, turi palinkimą priklausyti panašiai galvojančių asmenų grupei. Individai, kurie vertina savo asmens nepriklausomumą, turės sunkumų, bandydami pritaikyti prie tradicijų diktuojamo gyvenimo būdo, kartu nepažeidžiant savo asmenišką laisvės ir atsakingumo jausmo. Daugelis iš mūsų būsime patyrę: kuo labiau pajėgiame priimti ir išgyventi tą pažinimo turtą, kurį istorija savo bėgyje yra mums sukrovusi, kalbant taip pat ir apie priimtas religines tradicijas, — tuo didesnis yra mūsų sąmoningumas. Mūsų kasdieninio gyvenimo būdas parodys, ar mes esame tikintieji ar netikintieji. Mūsų įsitikinimų mintys ir žodinės išraiškos lieka beprasmiš, jei jos neatsispindi mūsų kasdieniniame gyvenime.

Viena iš didžiausių malonių, kurias Dievas žmogui yra davęs, yra galia keistis, nugalėti trūkumus, pakreipti savo gyvenimą taip, kad jis neatrodytų tuščias ir beprasmis nei mums, nei kitiems.

Iš anglų kalbos vertė

A. Skrupskelienė

S. PIPIRAITĖ

KALĖDŲ NAKTĮ

*Kur tik žiūri, kur tik žvelgi —
Visur šviesa, žėrėjimas.*

*Danguje žvaigždės, o sniege
Žvaigždžių atsispindėjimas.*

*Ką tik girdi, kur tik klausai —
Vis giesmės, džiaugsmo gaidos.
Širdyje sugaudė balsai —
Dangaus šviesusis aidas.*

*Keliautum po žvaigždžių skliautu...
O ką širdis svajotų,
Nei žvaigždės amžinos, nei tu
Neslėptum, nežinotum.*

*Suklupo žemė ir naktis
Paliai žvaigždžių altorių.
Nurimo klystanti mintis
O Viešpatie, pabusti nebenoriu.*

*Pabusti nenoriu niekados
Iš tų šviesiųjų burtų,
Dvasia giedoti nenustos
Giesmių, džiaugsme sukurtų.*

*Naktie skaisti, naktie žavi,
Tau šviesti ir vilioti,
O man, apsvaigusiai tavim, —
Mylėti ir svajoti.*

L. ANDRIEKUS

*

* *

*Skamba žingsniai
Ant ledo,
Ant sniego —
Į Bernelių mišias Tu šauki.
Ne Betliejaus žvaigždė — meilė veda,
Ne žvaigždė mus pakėlė iš miego.
Skamba žingsniai
Ant ledo,
Ant sniego,
Skamba žemė jauki
Mūsų žingsniais,
Angelių giesmėmis
Ir žvaigždėm, lyg sidabro varpeliais.*

J. PAUKŠTIENĖ

MAŽA SKAITYTOJA (plunksna)

KELIŲ KALBŲ MOKYMAS

GRAŽINA PETRAUSKIENĖ

Visi esame girdėję bei skaitę daug puikių ir stipriai pagrįstų argumentų, skatinančių raginti savo vaikus vartoti ir pažinti lietuvių kalbą. Tarp tų argumentų gal pats pranašiausias bei dažniausiai kartojamas tai lietuviybės išlaikymo klausimas, nes kalbos pažinimas ir jos vartojimas yra mūsų kultūros bei tautinio susipratimo pagrindas. Toliau, kadangi dabartinės išeivijos tėvai anglų kalbos pakankamai nemoka, psichologų yra patariama su vaikais kalbėti gimtąja, sklandžiai vartojama kalba. Lietuvių kalba filologų priskaitoma prie gražiausiai skambančių pasaulio kalbų, tat lietuvių kalbos mokymas turi ir grožinio pobūdžio argumentų. Kalbų istorikai bei žinovai yra pripažinę, kad lietuvių kalba yra pati seniausia iš dar tebevartojamų indoeuropiečių kalbų, iš kurių yra kilusios beveik visos Europoj vartojamos kalbos. Taigi ir iš istorinio bei kalbų studijavimo taško žiūrint, yra pravartu mokėti šią mūsų prosenelių kalbą. Iš paprasčiausios kasdieninės praktikos mes visi esame patyrę, kad dviejų kalbų mokėjimas yra naudingesnis už sugebėjimą išsireikšti tik viena kalba. Be to, šalimais anglų kalbos, pažinimas turėtų duoti pozityvų įnašą į vaiko kultūrinį bei dvasinį gyvenimą, kurio niekad negalima pilnai realizuoti vertimo ar palyginimo būdais.

Be šių ir daug kitų, čia nepamintų, moralinių bei tautinių argumentų, yra dar vienas, kurį esame patys patyrę, bet apie kurį iki šiol nežinome tik iš asmeniško patyrimo ar stebėjimo, o tikrų, moksliskai pagrįstų, duomenų dar iki šiol nesame girdėję. Tai yra teorija, tvirtinanti, kad jei vaikas turi progos pramokti daugiau negu vieną kalbą prieš pasiekdamas 10 ar 12

metų amžiaus, tai jis bet kada vėliau savo gyvenime sugeba greit, lengvai ir be daug akcento išmokti bet kokiais svetimas kalbas; tuo tarpu žmogus, kuris savo vaikystėje tekalbėjo tik viena kalba, vėliau turi sunkumų besimokydamas svetimų kalbų, kalba su stipriu gimtosios kalbos akcentu ir būna linkęs svetimas kalbas vartoti žodišku vertimu, ne natūraliu idiomališku būdu. Yra faktas, kad ateivių vaikai čia, Kanadoje, daugumoje yra gabesni kalboms už vienakalbius kanadiečius, kurie tik gimnazijose, būdami 13 ar 14-kos metų amžiaus, pirmą kartą susiduria su svetima, būtent, prancūzų, kalba.

Paskutinių metų bėgyje šis antrosios svetimos kalbos mokymo klausimas yra labai aktualus Kanados kultūrinėje bei politinėje scenoje. Dabar yra pravedama daug svarbių ir gilių studijų šiam klausimui spręsti, ir ateinančio dešimtmečio bėgyje mes, be abejonės, turėsime šiuo klausimu daug naujų, iki šiol neištirtų ir neįrodytų faktų bei teorijų.

Pereitų metų, t.y. 1964, Atlantic Monthly liepos mėnesio numeryje, man teko skaityti daktaro Wilder Penfield rašytą labai įdomų ir mums labai aktualų kalbų mokymąsi liečiantį straipsnį. Dr. Penfield yra pasaulinio garso smegenų chirurgas. Gimęs Amerikoje, studijavęs Princeton John Hopkins ir Oxfordo universitetuose. Mokslinę ir klinikos praktiką pradėjo Columbijos ir Presbiterijonų ligoninėje Niujorke. 1934 metais jis priėmė Kanados pilietybę. Nuo to laiko dirba Montrealio Neurologijos Institute ir yra to instituto pirmasis direktorius. 1957 metais Indijos valdžia pakvietė dr. Penfield išstudijuoti svetimų kalbų mokymo

klausimą ir duoti savo pasiūlymus bei nurodymus Indijos švietimo ministerijai, kadangi Indijoje, šalia daugybės vietinių tarmių, yra norima įvesti dvi oficialias, valstybines kalbas: anglų ir Hindustani. Atlantic Monthly straipsnyje dr. Penfield, duoda savo teorijos santrauką, su įrodomaisiais faktais.

Žmogaus smegenys, kaip žinome, yra pasidalinę įvairiomis, paskiromis pareigomis; tam tikros smegenų dalys kontroliuoja lietimo organus, o kitos reguliuoja judesius. Tos pojūčiams ir judesiams skirtos smegenų dalys daugiau ar mažiau funkcionuoja jau nuo pat vaiko gimimo dienos ir turi iš anksto paskirtas pareigas, kurios laikui bėgant yra tik patobulinamos bei išvystomos. Žmogaus gimimo metu, kairėje smegenų pusėje randasi vieta, kurią dr. Penfield vadina nepaskirtąja arba neužimtają smegenų dalimi. Tas smegenų sluoksnis, bent moksliskai ar mediciniškai kalbant, yra tai, kas skiria žmogų nuo visų kitų tvarinių, nes ši smegenų dalis suteikia galimybę tobulėti.

Ta kairėje pusėje esančioji neužimtoji smegenų dalis yra vėliau vartojama kalbėjimui ir visų įspresijų bei patyrimų priėmimui. Ji kontroliuoja atmintį bei žodžių vartojimą. Toliemoji, tai yra užpakalinė, tos dalies ketvirtis jau nuo pat ankstyvos vaikystės yra vartojama kalbėjimui, tuo tarpu kai likusieji trys ketvirčiai – patyrimų bei išgyvenimų supratimui ar įsisąmoninimui. Ta „neužimtoji“ smegenų dalis laikui bėgant tampa įvairių patyrimų sandėlis, kurių žmogus gal ir negali sąmoningai prisiminti. Eksperimentai, darant smegenų operacijas, įrodo, kad, elektrodu palietus tam tikras šios smegenų dalies vietas, pacientai su dideliu jausmingumu ir pergyvenimu ima pasakoti kokią nors specifinį savo išgyvenimą, elektrodą atitraukus, tas pasakojimas tuoj nutrūksta. Toliau dr. Penfield primena, kad smegenys yra gyvas, nuolat augas ir besikeičias organas ir kaip visi gyvi organai turi taip vadinamą, biologinį laikrodį, kuris nustato geriausią, bei patogiausią laiką mokymosi galimybėms.

Prieš vaikui pradėdant kalbėti, ta nepaskirtoji smegenų dalis yra visai neužimta jokių funkcijų ar pareigų. Joje nėra nieko užrekorduota. Metams bėgant, ten vis daugiau išgyvenimų įrašoma, bet niekas neištrinama. Vaikui pasiekus 10 ar 12 metų amžiaus, ta, pradžioje buvusi nepaskirtoji smegenų dalis, jau būna pilnai ir galutinai pasidalinusi ir pasiskirsčiusi veiklos pareigomis, tai yra ta dalis jau yra tapusi pastoviu kalbos centru, niekad nebeperkeliamu į kitą smegenų dalį, o likusi dalis tampa įvairių išgyvenimų sandėliu.

Savo chirurginėje praktikoje dr. Penfield yra įrodęs, kad tik iki maždaug dvylikos metų amžiaus yra galimybė tam kalbos centrui persikelti iš vienos smegenų dalies į kitą ar užvaldyti didesnius smegenų plotus kalbų vartojimo reikalui.

Jauni vaikai, kurių kalbą valdančioji smegenų dalis būna sunaikinta ar sužalota, greitai laiku vėl pramoksta kalbėti, nes jie pajėgia kalbėjimo tikslui užvaldyti kitą dalį, tos dar jauname amžiuje nevisai užimtos smegenų dalies. Tuo tarpu, jei suaugę žmonės dėl kalbėjimui skirtos smegenų dalies sužalojimo ar sunaikinimo praranda kalbą, jie jau niekad nebeįstengia kalbos tikslui užvaldyti kitos smegenų dalies. Jų kalba gali šiek tiek pasitaisyti tik tuo atveju, jei dar yra išlikusi nepažeista to originalaus kalbos centro dalis. Taigi, yra labai svarbu užvaldyti kaip galint platesnę smegenų dalį kalbėjimo tikslui dar visai jauname vaiko amžiuje. O tai atsiekti yra įmanoma tik tuo atveju, jei maži vaikai yra mokomi daugiau negu vienos kalbos.

Dėl mažų vaikų daugiau negu vienos kalbos mokymo, daktarai, mokslininkai ir pedagogai kelia, pirmu žvilgsniu labai logiškai atrodančių, kritiško pobūdžio klausimų. Pavyzdžiui, yra abejota ar keletą kalbų mokėjimas neapriboja vaiko sugebėjimo funkcionuoti augštoje kalbinėje ir kultūrinėje plotmėje vienoje iš tų kalbų. Toliau, klausama ar keletą kalbų mokymas neapsunkina ir nesumaišo vaiko, jei jis turi sunkumų vienos kalbos rašyme ar skaityme. Taip pat yra abejota ar antros bei trečios kalbos per ankstyvas mokymas kartais vaiko nesumaišo taip, kad jis neištengia gerai išmokti nė vienos iš tų kalbų.

Į visus šiuos klausimus dr. Penfield atsako neabejotinai, pilnai įrodomais faktais pagrįstu, ne. Jis net pridėda, kad Carnegie Foundation pravedti tyrimai Montreale mieste, parodė, jog dvi kalbas vartoją dešimtmečiai vaikai yra didesnio protinio pažangumo už to pat amžiaus vienakalbius. Bet mokslininkai dar nėra galutinai ištyrę kokių būdu tas kelių kalbų vartojimas yra atsiekiamas net ir labai mažų vaikų. Tą iki šiol dar galutinai neišaiškinant, tą nepaprastą vaikų sugebėjimą išmokti keletą kalbų dar labai jauname amžiuje, dr. Penfield aiškina šia teorija. Jis tvirtina, kad tas vaikų sugebėjimas apčiuopti ir vartoti keletą kalbų yra tiesioginis rezultatas jo vadinamo automatiškai veikiančio persijungimo mechanizmo, kurį vartodamas jaunas vaikas be jokių sąmoningų pastangų gali persijungti iš vienos kalbos į kitą. Tą taip vadinamą automatiškai veikiančią mechanizmą vaikas įsigyja ir išugdo tik tuo atveju, jei jis vartoja daugiau negu vieną kalbą prieš pasiekdamas 10 metų amžiaus. Tai yra daug išbandytas ir vartotas polinkis arba refleksas, kuris, jei dažnai vartojamas, smegenyse pradeda veikti

S. PACEVIČIENĖ

TRYŠ KARALIAI

automatiškai, taip kad vaikas svetima kalba kalba natūraliu, idiomatišku, o ne pažodžiu vertimo būdu. Dr. Penfield palygina tą taip vadinamą automatiškai persijungiantį mechanizmą su radio ar televizijos atskirų bangų greičiu, kurias atitinkamai įsijungus galima gauti norimas transliavimo stotis. Tai reiškia, kad jei vaikas savo šeimos ratelyje kalba lietuviškai, tai jo smegenys automatiškai veiks ir vaikas kalbės lietuvių kalba be jokių sąmoningų pastangų ar pažodžiui vertimo iš kokios kitos kalbos. Tuo tarpu tas pats vaikas mokyklos draugų tarpe automatiškai persijungs į anglų kalbos galvoseną ir vartos visa tai, ką jis yra išmokęs anglų kalbos bangų greičio plotmėje.

Tą reiškinį Dr. Penfield aiškindamas pakartoja, kad tas automatiškai veikiąs kalbų persijungimo mechanizmas, jei išugdytas prieš vaikui pasiekiant 10 metų amžiaus, veiks visą to žmogaus gyvenimą, mokantis ar vartojant bet kokias naujas svetimas kalbas. Bet, jei tas mechanizmas nėra įsigytas prieš pasiekiant 10 metų, žmogus jau niekad nebeįstens jo išugdyti. Todėl, jei mes norime, kad mūsų vaikai gerai mokytųsi svetimų kalbų gimnazijose ar universitetuose, privalome juos tam tikslui tinkamai paruošti mokydami juos lietuviškai šalia jų mokyklose kalbamos anglų kalbos.

Dabar norėčiau jums perduoti kaletą dr. Penfield praktiškų patarimų dėl jo teorijos įgyvendinimo mūsų vaikų auklėjime. Pirmiausia, dr. Penfield labai stipriai pabrėžia, kad niekad nėra per anksti pradėti vaiką mokyti svetimų kalbų. Antra, nereikia bijoti vaiką mokyti daugiau negu dviejų kalbų, nes vaikas tuo niekad nebūna sumaišomas. Toliau, yra labai svarbu, kad vaikai būna mokomi laisvai ir sklandžiai mokomąją kalbą vartojančio žmogaus ir kad tas mokymas būtų

pravestas natūralaus pokalbio būdu, tai yra kalbėti turi būti mokoma tik kalbėjimu, o ne žodžių, taisyklių, bei gramatikos mintinai mokymu ar vertimu. Yra būtina, kad vaikas įsigytų teisingą ir idiomatišką tos kalbos struktūros pagrindą ir kad jo smegenys būtų pripratinti prie pradinių mokomosios kalbos išsireikimo principų.

Dr. Penfield net pataria, kad tolimesnis kalbos tobulinimas, kaip žodyno plėtimas ar literatūros studijavimas, turėtų būti atidėtas iki tai bus mokoma formaliu būdu mokyklose ar gimnazijose, nes šios žinios bus daug greičiau ir lengviau pasisavinamos mokyklos atmosferoje, vaikui peržengus 10 metų amžiaus, kadangi tada vaiko smegenys jau bus pilnai išsivystę ir pasiruošę formalioms žinioms priimti. Taigi, nėra svarbu, kad vaikas turėtų platų žodyną ar gilų literatūros pažinimą, prieš pasiekdamas 10 metų amžiaus, bet yra labai svarbu, kad jis būtų pripratintas prie pagrindinių keletos kalbų struktūros principų. Paskutinis dr. Penfield patarimas yra nemaišyti ir dažnai pokalbio metu nekeisti kalbų, nes mažas vaikas tuo atveju tikrai gali būti lengvai ir greit sumaišomas. Dr. Penfield siūlo, kad būtų koks nors griežtas, vieta ar laiku apribotas, paskirų kalbų vartojimui planas. Pavyzdžiui, jei tėvai sklandžiai ir teisingai kalba keleta kalbų, galima nustatyti, kad prieš pietus su vaikais kalbama lietuviškai, o po piet angliškai, arba, salione lietuviškai, virtuvėj angliškai ir t.t. Bet mūsų išeivijos tėvų didžioji dauguma sklandžiai ir laisvai kalba tikriausiai tik lietuvių kalba. Tuo atveju, vienintelė teisinga praktika būtų su vaikais namie kalbėti tik lietuviškai, o anglų kalbos mokymą palikti sklandžiai ir teisingai tą kalbą vartojančiai mokyklos aplinkai.

MANO MOČIUTĖS KOSMETIKA

ELENA GIMBUTIENĖ

Tai buvo pirmame šio šimtmečio dešimtmetyje, prieš pirmąjį pasaulinį karą, Aukštaitijoje, Anykščių parapijoje. Kad ir dvare gyvenant, reikėjo labai skaitytis su pinigais. Mokesčiai už žemę, samdinių išlaikymas, vaikų išmokslinimas – o buvo jų aštuonetas, – dukroms kračiai, paglemždavo maž ne visas ūkio pajamas. Tad stengtasi kas tik įmanoma pasigaminti namie, savo rankomis. Tais laikais, pavyzdžiui, niekas muilo nepirkinėjo: galima gi pačiam išsivirti – ir virė. Paprastas muilas skalbiniams plauti buvo daromas iš prastesnių taukų, net iš kritusių gyvulių, jei tie buvo pakankamai riebiūs: pridėdavo atitinkamą kiekį pelenų šarmo ir virė kamine, kol sutirštėdavo. Geresniam muilui buvo vartojami grynai lydyti taukai ir pirktinis „muilo akmenėlis“. Švelniausias, stipriai putojantis muilas veidui prausti buvo daromas šaltu būdu, plakant nesūdytą sviestą ir kiaušinių trynius su stipriu, švariai iškoštu beržų pelenų šarmu. Spalvai pagyvinti močiutė pridėdavo karmino, vartojamo veidui parausvinti. Melsvam muilui gauti, baigiant virti, įpildavo stiprios „lazurkos“ – mėlynų dažų, kuriais pataisydavo užgeltusių skalbinių spalvą. Kad muilas maloniai kvėpėtų, „kaip tikras pirktinis“, Močiutė, prieš užšaldant, įlašindavo įvairių namie pagamintų kvėpalų.

Anų laikų dvaro „geras tonas“ reikalaudavo, kad jaunos mergaitės, nuotakos ir šiaip save gerbiančios ištekęsios moterys nebūtų saulėje nudegusios: baltos rankelės, balti švelniai paraudę veideliai. Saulei kaitinant, Močiutė neišleisdavo savo dukrų į lauką be didelės, šiaudinės skrybėlės, vietinio piemenuko iš ruginių šiaudų nupintos, ir be pirštinių. O pirštines iš plonų lininių siūlų išmegzdavo senoji Karalienė, auklė – emeritė, likusi savo amžėlį dagyventi dvaro prieglobstyje. O dar sušvelninti bei nudegimo žymėms pašalinti laikas nuo laiko visos mergaitės, net ir samdinės, turėdavo išsiprausti šiltomis išrūgomis. Kiekvieną kartą slegiant saldų sūrį (daroma iš saldaus šuntinto pieno pusiau su raugintu), Močiutė primindavo mergai, kad nenukoštų išrūgų į „kiaulinį“ kibirą, bet tiesiai į prausiamus bliūdus. Išrūgos mažindavo strazdenų ryškumą, bet geriau veikė aštresnis raugintų kopūstų ar agurkų rasalas. Vaistinėje galima buvo nusipirkti „Kregždėlės“ tepalo, bet... jis brangiai kainavo ir vis vien visų strazdenų neišnaikindavo.

Vasaros metu, kai atsirasdavo darže daugiau agurkų, didesni, jau pradėdą gelsti, patekdavo į Močiutės „grožio saloną“. Jų sultinga mėsa visos moterys, kurioms rūpėjo palaikyti veido skaistumą, išsitepdavo veidus, kaklus, rankas; kad ir kiek niežtėjo, nevalia buvo bent valandą tų agurko sulčių nusiplauti.

Pašiurpusiai rankų odai ir sutrūkusioms lūpoms pagydyti Močiutė turėjo „veliurinį“ skystimėlį: lygiomis dalimis sumaišydavo vaistinėje pirktą gliceriną, stiprią degtinę (namie varytą) ir neišnokusių agrastų sunką. Pastarąją pagamindavo birželio mėnesyje ir geroką jos atsargą per apskritus metus išlaikydavo ledauneje. Ir šiandien patarčiau šią priemonę, tik vie-

S. VALIUVIENĖ

VAIKAI

Baigiant norėčiau pabrėžtinai pakartoti svarbiuosius dr. Penfield teorijos dėsnius. Pirmiausia, antros kalbos mokymas turi būti pradedamas kaip galima anksčiau ir būtinai prieš vaikui pasiekiant 10 metų amžiaus. Tas mokymas turi būti prarastas ta kalba laisvai ir sklandžiai kalbančio žmogaus, natūraliu pokalbio būdu, ne vertimu ar taisyklių mokymu. Vaikas turi įsigyti teisingus, tai kalbai savus, pagrindinius kalbos struktūros principus prieš pasiekiant 10 metų amžiaus, o kalbos tobulinimas bei literatūros studijavimas turėtų būti atidėtas iki vaikas to bus mokomas formalių mokyklos atmosferoje. Vaikas mokąs dvi ar dau-

giau kalbas sugebės ateityje lengvai ir natūraliai išmokyti ir vartoti bet kokias svetimas kalbas.

Mūsų atveju, tos dvi pradinės kalbos turi būti lietuvių ir anglų. Taigi, mūsų vaikų mokymas lietuviškai, šalia mokykloje vartojamos anglų kalbos, netik užtikrins juos lietuvių kultūros ir tautos ateičiai, padės išlaikyti artimesnius šeimos santykius, bet taip pat užtikrins jų sugebėjimą ateityje greitai ir lengvai išmokyti bet kokias kitas svetimas kalbas. O svetimų kalbų mokėjimas gi yra pats svarbiausias ir tikriausias šių dienų modernaus ir išsilavinusio žmogaus požymis.

ton agrastų esamose sąlygose labiau tiktų citrinos sunka — veikia puikiai! Neturint glicerino, einant gulti, gaudavom išsitepti saldžia grietinėle ar nesūdytu sviestu. Vasaros metu nušausias lūpas galima buvo puikiai pagydyti kiaulpienių pieneliu; tik kad nuo šių vaistų likdavo ilgai neišnykstančios rudos dėmės. Močiutė labai brangindavo išnokusias agurkų ir kurblių (arbūzų) sėklas. Prisirinkusi jų padžiaudavo pabėrusi ant duonkepės (krosnies viršaus); kai jų lukštai pasidarydavo pakankamai trapūs, liepdavo jas kuo smulkiausiai sugrūsti piestoje. Gautąją masę užpildavo nedideliu verdančio vandens kiekiu ir dar bent valandą trindavo kočelu akmeniniame aguonoms malti puode. Pasidarydavo balta tiršta tyrėlė; atskiedus ją šiltu vandeniu, Močiutė perkošdavo per tankų ašutinį sieta ir supildavo į stiklinį sloiką — indą uogienei laikyti. Po kiek laiko puodo viršuje nusistovėdavo tirštos „grietinės“ sluogsnis. Tąją Močiutė atydziai nugriebdavo į nedidelę bonkutę — tai buvo jos stebuklingas tepalas veidui prižiūrėti. Reikėjo jį laikyti šaltai — ledaunėje, nes veikiai surūgdavo. Likusį nugriebtą pieną išdalindavo mergaitėms tam kartui veidą nusiprausti.

Gražiai veido spalvai išlaikyti bei mėlynėms paakiuose išvengti Močiutė manė esą labai svarbu anksti gulti, anksti keltis. Miegoti ne ant pūkinės, bet ant kieto, šiaudais prikimšto čiužinio. Atsikėlus vasarą basai pabraidyti po rasotą pievą, apsiprausti nuo žolės nubraukta rasa, jei galima, upelyje išsimaudyti. Žiemą praustis šaltu vandeniu, visą kūną apsitrinti sniegu, gerai vėdinti miegamas patalpas ir bent kartą į dieną gerai lauke pajudėti. Prosenėlė, be to, dar liepė prie kiekvieno valgio vartoti juodą (razavą) duoną ir, kai yra, ant jos užbarstyti kapotų rūtų lapelių.

Anais laikais dvaruose dar tebesilaikė paprotys pudruoti ne tik veidą ir, ypač, nosį, bet ir plaukus. Tikroji talko ar ryžių pudra buvo brangi, o ir ne visuomet galėjai jos gauti Anykščiuose. Tai moterys pačios pasigamindavo kvietinio krakmolo; jis tiko ne vien pudruotis, bet ir baltiniams krakmolyti. O kiek tų standžiai krakmolytų rankogalių, apikaklių, kepuraičių bei apatinukų gražuolės sudėvėdavo! Įdomi buvo to krakmolo gamyba: reikėjo užminkyti kietą tešlą

vien tik iš vandens ir baltų kvietinių miltų. Užpylus vandeniu, kad apsemtų, laikyti, kol atsiranda nemalonas kvapas. Tai ženklas, kad krakmolas jau atsipalaidavo. Viršutinis, apipelėjęs vandens sluogsnis atsargiai nupilamas ir jo vieton pripilama švaraus. Prasideda „skalavimas“: tešla minkoma vandenyje. Drumzliną vandenį su krakmolu nupila į augštą statinaitę ir vis jį pakeičia švari, kol vanduo daugiau nesidrumzlina, o tešla pavirsta permatomais, į gumą panašiais kljais. Nulūgusį į statinaitės dugną krakmolą reikia keletą kartų perplauti ir, paskleidus ant drobės, saulėje išdžiovinti.

Plaukams prižiūrėti būta nemaža taisyklių, svarbiausia — neleistina buvo ore vienplaukėms vaikščioti, kad plaukai saulėje nenubluktų, kad nedulkėtų, kad jų galai nepleišėtų... Net kasos, skrybėlės ar kepuraitės neapsaugotos, buvo įvyniojamos į skarelę ar pakišamos po apsiaustu. Galvai plauti imdavo minkštą lietaus ar upelio vandenį. Muilo vieton vartodavo kiaušinių trynius, skalaujant įpildavo naminio obuolių acto.

Geltonplaukės (blondinės) pagyvindavo plaukų spalvą stiprių ramunėlių nuoviru. Tamsiaplaukėms geriau tiko ajerų šaknys. Slenkantiems plaukams sustiprinti ir kartu pleiskanoms pašalinti Močiutė vartojo „pomadą“, susuktą iš apvirintų jautienos kaulų smegenų ir tuopos spurgų spiritinio antpilo. Be to, prieš plaunant, reikėjo galvos odą stipriai ištrinti perpiautu svogūnu ar, geriau, žibalu. Tas kartu apsaugodavo nuo galvos utelių, kuriomis apsikrėsti tuomet nebuvo retenybė. Šukuojantis, be paprastų šukų ir šepečių, reikėjo kas dieną vartoti labai tankias, abipuses dramblio kaulo (ragines) šukutes.

Kad kasos ilgesnės augtų ir jų galai neužsibaigtų plonyte, „žiurkės uodega“ ir netrupėtų, paprastomis dienomis vieton kaspino į kasas įpindavom iš ungurio odos išdirbtas šikšneles; be to, kas antrą mėnesį, vos jaunikiui (mėnesiui) pasirodžius, reikėjo plaukų galus apkarpyti. Nuokarpas, kaip ir šukuojant išpešiotus plaukus, būtinai reikėjo deginti. „Jei paukščiai suras tavo plaukus ir įsuks į lizdą, jokie vaistai nesusitabdys slinkimo“, — sakydavo ji netvarkingoms dukroms. Jokių grožio salonų apylinkėje nebuvo, lygiai kaip neegzistavo „pusmetinės“. Plaukus garbanuoda-

vo namie, užvyniojant sruogas ant "papilotų" — į virvę susuktų popieriaus gabalų; nuimant, kad garbanos ilgiau laikytų ir žvilgėtų, reikėjo perbraukti jas pirkutine stearino žvake.

Karštam šukavimui buvo vartojamos į žirkles panašios žnyplės, kurias įkaitindavo žarijose. Aprūkusios ar perkaitintos žnyplės galėjo nepataisomai sugadinti plaukus, todėl Močiutė bardavosi, pamačius kurią dukrą jas vartojant.

Kaip ir dabar, kvėpalai anais laikais buvo madoje. Tačiau, vieton brangių pirkinių "esencijų" ir odekolonų, dvaro moterys pasigamindavo jų pačios. Dažniausiai buvo vartojami "sošetai" — mažyčiai maišeliai, pasiūti iš ploniausios medžiagos, pripildyti įvairių kvėpiančių žolelių. Juos dėdavo į drabužių spintas, į stalčius, kur buvo laikomi baltiniai. Elegančės prisisiūdavo juos prie suknelių pamušalo, paslėpdavo šukuosenoje. Močiutė gamindavo įvairių kvėpiančių gėlių esencijas tokiu būdu: anksti rytą surinkusi ką tik prasiskleidusios rožės, rezetos ar kitokius žiedus bei lapelius, sudėdavo į gerai uždaromą stiklinį indą ir, užpylus virintu vandeniu, padėdavo saulėje. Po dienos, kitos vandens paviršiuje nusistovėdavo ete-

rinio aliejaus sluogsnis, kurį Močiutė rūpestingai nugriebdavo specialiu stikliniu samteliu. Taip pat ji gamindavo įvairius degtinės antpilis. Maišant vienus su kitais, gaudavo neblogų kvėpalų.

Senesnio amžiaus, vystančio grožio moterims buvo patariama naudotis karštais selenų kompresais: kviečių selenos, užplikytos verdančiu vandeniu ir plonai paskleistos ant senos drobės skiautelių, buvo dedamos ant veido pakaitomis su šaltam vandeniu išmirkytu rankšluosčiu. Po tokių kompresų ar parėjus iš pirties, veido odai sustangrinti (sutraukti) Močiutė uždėdavo kaukę: išplakus šviežią kiaušinį, ištepėdavo veidus ir kaklą. Po valandos, kai kiaušinio tepalas pavirsdavo sausa žieve, ją reikėjo pašalinti piene išmirkytu (sušlapintu) skudurėliu. Pabaigai, veidas dar buvo ištepamas iš agurko sėklų padarytu tepalu.

Jaunystei palaikyti buvo laikoma naudinga bent kartą į savaitę nieko nevalgyti ir gerti gryną vandenį. Vaisių ir uogų sezone vieną ar dvi dienas savaitėje maitintis vien vaisiais, uogomis, šviežiais agurkais. Žiemą, laikas nuo laiko, naudinga buvo atlikti raugin-tų kopūstų, mirkytų obuolių bei bruknių kuraciją.

SUKNELĖ

V. ŠMAIŽIENĖ

— Jei ne tas vakaras, — taip jau nuoširdžiai stengėsi Bronė įtikinti vyrą, — aš nei neprašyčiau. Pagaliau ir ne vakaras, kaip toks, bet — suprask — aš režisiorė. Su ta, nutriušusia, tiesiog jau nebepatogu"... .

— Aš žinau. Aš suprantu. Tik, kad dabar taip sunku...

Bronė žinojo, kad sunku. Labai sunku. Bet jai tik penkių dolerių ir tereikia. Ji pati turi susitaupiusi du dolerius. Už septynis jau suknelę gaus. Nebe tie laikai, kad ji turėtų gražiai atrodyti. Kad tik tvarkingai. Nepratrintom alkūnėm. Ir ji jausis geriau ir artistams bus smagiau.

Ketvirtadienio rytą Rimas išpaudė žmonai į delną penkinę, pašnabždėjo į ausį: "Suknelei" ir, pabučiavęs ją į kaktą, išėjo į darbą.

Geru supuolimu siuvykla tą dieną dėl mašinų pertvarkymo buvo uždaryta, todėl Bronė tuojau ir ėmė ruošti jį krautuvę.

— Jonuk, nori eiti su manim į "Eatoną"?

— Autobusu?

— Eiti, sūnau, ne važiuoti. Mudu gi jauni:

Jonukas jauniausias šeimoje. Jis mėgsta bendrauti ir su tėvu ir su motina. Jis daug skaito, viskuo domisi. Ypatingai jis mėgsta kalbėti su mama apie lėk-

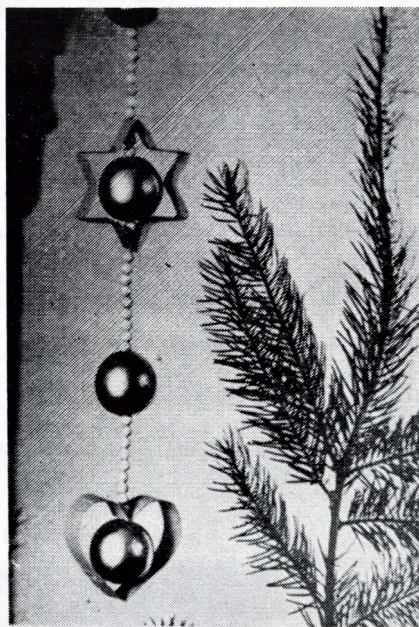
tuvus, apie ginklus. Jonukas žino juos nuo pirmųjų modelių, o mama ir automobilius tik pagal spalvą rūšiuoja. Sūnui tai juokinga. Jis ir vėl aiškina mamai ir barą ją, kad nuolat užmirštanti ir — jam smagu.

Jis ir paukščius visus pažįsta. Net lakštingalą, pempę, gandrą ir kitus, kurie Lietuvoje gyvena, ir kurių mama pasigenda čia.

Taip ir šiandien eina jie abu, linksmi šnekučiuodami, krautuvių languose gražių daiktų pasižiūrėdami.

"Little Gallery"... Prie šių langų Bronė visada sustoja. Čia ji mato, kad yra laimingų žmonių, kurie turi galimybės kurti, ir kad yra taip pat laimingų, kurie gali tų kūrinių įsigyti.

— Įeiti, — kartais ji svajoja. — Žiūrėti į paveikslus ir mintyse perkelti juos į savo kambarius... Ne, ne! Ne

į tuos, kur ji šiandien gyvena... Nežiūrėti jų kainos... kad tik jie derintųsi.... Šitą prašau man atsiųsti. . .

— Mūsų "Saulėgražos" gražesnės, — sako Jonukas.

— Kokios saulėgražos?

— Paveikslas. Atsimeni, to vokiško žurnalo viršelis, kur tu įdėjai į rėmus?

— Aš? Į rėmus?

— Kas tau, mama, yra? Tu visai nesiklausai, ką aš tau sakau.

Bronė nebeatsakė nieko.

— Jonukas pasekė jos žvilgsniu ir pamatė, kad mama žiūri į išstatytą Kristaus paveikslą. Jis daugiau nebesakė nieko.

Iš pilkšvai baltų su švelniu aukso atspindžiu rėmų žiūrėjo į juodu beveik natūralaus dydžio veidas. Lengvai garbanoti plaukai krito ant pečių, o žvilgsnis... Jis smigo giliai ir į motinos ir į sūnaus sielą.

— Mama, kaip gražu: — pirmas tyliai prabilo Jonukas.

— Štai Kristus, kokio aš seniai ieškau! — Dar Lietuvoje būdama ieškojau ir, štai, — kur ir kada radau...

— Jis, turbūt, labai brangus?

— Tuoju sužinosim.

Jiedu įėjo į krautuvę.

Paveikslas tapytas dailininko Warner Sallman. Ši reprodukcija su visais rėmais — septyni doleriai.

Bronės net širdis suvirpo. Bet — ji turi būt protin-ga. Gal vėliau, kada nors, ji ir daugiau galės mokėti, bet šiandien negali. Tikrai negali!

"Eatonas" jau buvo nebetoli. Motina ir sūnus, abuėjo tylėdami.

Krautuvėje jiedu iš karto nuėjo į maisto skyrių. Mažai ši kartą Bronė svarstė ko pirkti. Ji kažkaip automatiškai ėmė daiktus ir dėjo į vežimuką. Jonukas jautė motinos nuotaiką ir net nei karto nemėgino prašyti, kad pirktų daiktų, kurie neįeina į kasdieninės duonos sąrašą. . .

Pamatęs, kad mama jau eina durų link, jis nuste-bęs tarė:

— Tu gi dar nepirkai suknelės!

— Nepirkau.

— Jonukas truktelėjo pečiais, bet tą pat akimirką jis suvokė, kas bus toliau.

— Jonyti, — tarė Bronė, kai jau jiedu buvo netoli "Little Gallery". — Aš nežinau, ar gerai, ar blogai aš

darau, ir tu ši kartą iš manęs nesimokyk. Kad tik jo kas nors jau nebūtų nupirkęs! . .

Paveikslas, žinoma, tebebuvo. Jis tebestovėjo vidury lango nė nepajudintas. Pardavėja ji suvyniojo, o Bronė atidavė jai savo septynis dolerius. . .

Jonukas džiūgavo:

— Tai ir mes dabar turėsime tikrą paveikslą, kaip ir kiti! Kur mes jį kabinsim?

— Niekur.

— Niekur? Tai kam tu jį pirkai?

— Vaikeli, aš neturėčiau drąsos pasakyti tėteliui, kad vietoj suknelės nusipirkau paveikslą. Aš tiesiog nežinau. . .

— Tai kur tu jį dėsi?

— Į spintą, — patylėjusi atsakė motina. — Į spintą, suvyniotą taip, kaip jis dabar yra. Ten jis išbus iki Kalėdų. Kalėdoms gi tai bus tėvelio, tavo ir tavo sesyčių dovana man. Tada mes jam surasime pačią garbingiausią vietą ir — iškilmingai pakabinsime. O iki tam laikui tai bus mudviejų paslaptis, gerai?

— O jei tėtelis paklaus, kur tavo nauja suknelė?

— Aš jam nemeluosiu. Pasakysiu, kad dar nepirkau.

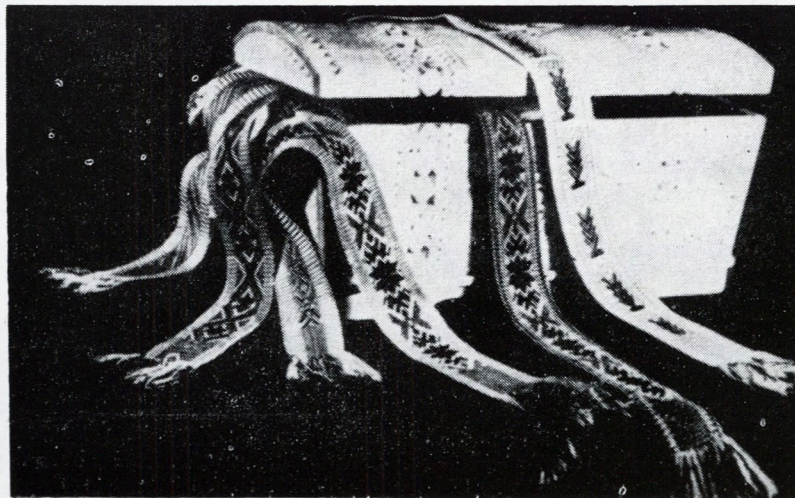
Namuose, vos duris pravėrusi, Bronė pastebėjo prie sienos stovinčią didoką dėžę.

— Iš kur čia ta dėžė? — paklausė ji dukros.

— Ponia Downing buvo atvažiavusi. Gailėjosi, kad nerado tavęs, o čia, sakė, tau.

Kai paveikslas gudriai tapo įmanevruotas į galą spintos ir užslėptas žieminiiais rūbais, Bronė pasiėmė ir atidarė dėžę. Joje buvo dėvėtų, bet labai gerame stovyje esančių rūbų. Mergytėms po megztuką, šiltų kojinių, sijonėlių. Joneliui švarkelis, marškinėlių, apatinių. Dėžės dugne gulėjo dvi suknelės. Viena juoda, antra mėlyna, gėlėta. Virpančiomis rankomis Bronė pagriebė jas, prisidėjo prie savęs. . . Greit nusimetė savo suknelę ir pasimieravo vieną, paskui kitą. Mėlynąją reikėjo kiek pataisyti, bet juodoji gulėjo žavingai, lyg jai siūta. . .

— Tokios už jokių septynių dolerių negautum, — lėtai, lyg pati sau, tarė ji. Mėlynąją Bronė greit sulankstė ir įdėjo atgal į dėžę. Juodąją gi, kažkaip pagarb- biai prisiglaudusi prie krūtinės, nusinešė į miegamąjį ir pakabino į tą pačią spintą, kur jau slėpė jos daug, daug metų ieškotas Kristus.

• VAIKO AUKLĖJIMAS

Veda D. Petrutytė

Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

Jaunas stebėtojas

Nuotr. N. Kulpavičienės

VAIKO ŠAMONĖJIMO KELIAS (Tąsa).

D. PETRUTYTĖ

Ko dar nebuvo pažinęs, negali ir atpažinti

Kūdikis nuo pat atėjimo į šį pasaulį traukia savin visokiausius išpūdžius, kurie, vienokiu ar kitokiu būdu, jį paliečia. Tatai jis daro nesąmoningai ir be jokios atrankos. Penkiomis savo juslėmis jis čiulpia į save viską, kas tik yra jo artumoje, kaip mūsų nuotakas, veido išraišką, taip ir daiktų ar asmenų pavidalus, k. a.: durų, langų, vėsintuvų, kėdžių, stalų, gėlių, medžių, indų, vyrų, moterų, vaikų ir tt. Tačiau visa tai yra tik daugybės išpūdžių rezgins ir painiava. Kai kūdikis, įsistebeilijęs į ką nors spokso, tai paprastai mes manome, kad jis stengiasi atpažinti tą ar kitą daiktą. Iš tikrųjų, atpažinimas yra visai kas kita, tai daug vėlyvesnis vyksmas, kuris jau turi ryšio su sąmonės atbudimu. Atpažinti daiktą ar asmenį galima tik tada, jei anksčiau jis buvo žinomas arba pažintas. Kas dar tebėra nežinoma ir nepažinta, to negalima ir atpažinti. Atpažinimas siejasi su ankstyvesniu sąmoningu pažinimu. Kūdikis, kaip jau anksčiau minėjau, absorbuoja arba sutraukia savin viską **nesąmoningai**, todėl tuo pačiu laiku jis negali jį pažinti. Pažinimas ir sąmonėjimas prasideda daug vėliau, kai kūdikis pradeda judėti: šliaužioti, rėplioti, vaikščioti.

Šamonejimas — takas į inteligenciją

Šamonejimo procesas vyksta labai pamažu. Nesąmoningai surinktieji išpūdžiai ima ryškėti, įgaudami prasmę

ir paskirti. Pamažu susidaro sąmonėje vaidiniai, kurie ir padeda vaikui atpažinti asmenis, daiktus ir veiksmus.

Tuo laiku, kai kūdikis nesąmoningai čiulpia į save išpūdžius, pirmiausia jis pagauna visumą su svarbesnėmis jos detalėmis. Pav., matydamas duris, jis mato ne tik didelę dėmę vienoje kambario sienoje, bet jis pagauna ir jos pavidalą, ir spalvą, skirtingą nuo kambario sienos. Tačiau tuo laiku jis dar nepajėgia suprasti: kas tai yra, kam ji reikalinga, kokia jos paskirtis. Kartais jis mato ją atvirą, o kartais uždarytą. Kada jis yra nešamas laukan, jis pastebi, kad asmuo, kuris jį neša, atidaro ją (duris) ir uždaro. Ir taip pamažu jam išryškėja tos pailgos, keturkampės dėmės paskirtis. Pamažu jis įsisavina atidarymo ir uždarymo veiksmą. Kitą kartą vėl asmuo, prinešęs jį prie durų, arba jas rakina, arba beldžia į duris, arba spaudžia mygtuką, esantį prie durų. Čia vaikui paaiškėja, kad jie negali įeiti, bet po valandėlės durys atidaromos ir, štai, jis vėl kambaryje.

Visa tai padeda vaikui sąmoningai suprasti durų paskirtį, jų reikšmę ir veikimą. Šitaip prasideda inteligencijos kūrimasis. Jos kūrėjas yra pats vaikas. "Tuo tarpu, kai gyvulus įkūnija instinktą, žmogus įkūnija inteligenciją", sako Montessori. Šamonejimą galima būtų pavadinti taku, vedančiu į inteligenciją. Kai kartą kas nors pasiekia šamonejimo kelią, tai inteligencija padeda suprasti kas, kam ir kodėl. Žodžiu, inteligencijai padedant,

daiktai ir veiksmai įgauna prasmę ir reikšmę.

Kai kuriuo nors atžvilgiu vaikas tampa sąmoningu ir, jei jo sąnariai jau pakankamai yra išsivystę, kad galėtų vykdyti jo norą arba valią, tai jis tuč tuojau pradeda veikti, bandydamas naudoti daiktus pagal jų paskirtį. Pav., jis eina prie durų ir su dideliu pasitenkinimu ima jas darinėti. Tatai jis kartoja nesuskaitomą daugybę kartų. Sveikas ir normalus dviejų metų amžiaus vaikas yra visai pajėgus atlikti daug ir įvairių veiksmų, kurie suaugusiems dažnai atrodo be-reikšmiai ir absurdiški.

Šitais atvejais labai svarbu nepertraukti ir nesukliudyti vaiko veiksmų, nors jie mums atrodytų nereikalingi ir nelogiški. Žinokime, kad mažo vaiko veiksmų nelogiškumas neturi nieko bendro su mūsų suaugusiųjų logika. Jam reikia daryti begalo daug nelogiškų, dažnai mums suaugusiems nesuprantamų ir kartais juokingų veiksmų ir pratimų, kad taptų sąmoningu žmogumi. Šamoningumas įsigyjamas tik paties vaiko pastangomis per nuolatinį veiksmą su daiktais, — su tikrais daiktais, o ne su mažyčiais žaisliukais. Smulkūs žaisliukai nepasitarnauja vaiko sąmonės brendimui, o atvirkščiai, nukreipia šamonejimo kelią į tuščią fantaziją.

Kai vaikas daro kokius nors pratimus, neišmintinga yra juoktis iš neap-skabarių ir netikslų jo veiksmų. Neišmintinga yra garsiai prie vaiko apie tai kalbėti, kitiems rodyti, kaip juokingai jis elgiasi, arba raginti vaiką pakartoti kokį nors veiksmą, kuris mums sukelia tik gardų juoką. Tatai yra didelės kliūtys vaiko šamonejimo kelyje, nes tuo būdu sąmonės plėtra iškreipiama iš normalios vagos. Toks vaikas, kurio motina yra įpratusi jį demonstruoti, kaip juokdarį, vos pamatęs tėvą arba svetimą asmenį, ištikrų-jų pradeda kvailioti, išdarinėdamas visokias išdaigas. Tai vaisius suklaidintos vaiko sąmonės, kuri pradėjo sekti lėkštus ir paviršutiniskus suau-gusiųjų įtaigojimus, kurie užslopino vidaus balsą, skatinantį jį veikti prasmingai ir sąmoningai, nors dar labai nemikliai.

Būkime santūrus, rimti ir išmintingi mažų vaikų akivaizdoje, suprasdami, kad jų veiksmams yra kelias į sąmonėjimą, į judesio apvaldymą, į gyvenimo pažinimą. Stenkimės suprasti vaiko veiklos kelią ir jo dedamas pastangas tapti sąmoningu žmogumi. Padėkime jam nekliudydami ir lengvape-diškai jo neblaškydami, o labai švelniai ir atsargiai patarnaudami ten, kur vaikas yra reikalingas mūsų pagalbos.

Aukštesnio laipsnio šamoningumas

Pustrečių metų vaikas, kuris buvo išmintingai auklėjamas, daugeliu atžvilgių jau yra visiškai sąmoningas individas. Jis ne tik pažįsta daiktus, bet svarbiausia žino ir supranta jų paskirtį ir praktiškai sugeba juos panaudoti pagal esamą reikalą. Pirmiau jis darinėdavo duris, kad tik atidarytų ir uždarytų, dabar tas pats veiksmas jį domina tada, kai praktiškai yra reikalinga atidaryti ar uždaryti duris. Pav., prašius uždaryti duris vyresnįjį vaiką, mažukas tai išgirdęs, bėga pirmas, šaukdamas: "Aš, aš, aš..." ir labai nu-

simena, jei kitas pirm jo jas uždaro. Žinant tai, labai svarbu, su bet kokių prašymu pirmiausia kreiptis į jauniausiąjį vaiką, sudarant jam malonią progą žengti pirmyn jo sąmonėjimo kelyje.

Dabar vaikas kuria augštesnio laipsnio sąmoningumą. Jis nori suprasti kitų pageidavimus, kitų norus, išreikštus kalba, ir stengiasi savo veiksmu į juos atsakyti. Taip darydamas, jis įsisamonina, koks yra santykis tarp jo, fizinės aplinkos ir kito asmens norų ar pageidavimų. Čia jau pradeda ryškėti pirmieji visuomeniniai pradai: supratimas kito asmens norų ir stengimasis jam padėti, panaudojant savo sugebėjimus. Iš to jau pradeda formuotis patikėjimas savimi, kuris gimsta iš pajautimo, kad esi reikalingas ir naudingas.

Apie pabaigą trečiųjų metų vaike atsiranda labai stiprus noras giliau ir nuosekliau pažinti jį supančią aplinką. Jis pradeda domėtis abstrakčiomis daiktų savybėmis: spalva, garsu, svoriu, dydžiu, forma. Dabar tolimesnei vaiko sąmonės plėtrai reikalinga plati dirva su palankiomis sąlygomis tyrinėjimui. Tai amžius, kada vaiko sąmonėjimas nepaprastai sparčiai plečiasi visomis kryptimis ir jo pajėgumas suprasti yra labai aukštame laipsnyje. Tai laikas, kuris dažniausiai nėra tinkamai išnaudojamas ir gražiai pražūdę, asmenybei praturtinti, žiedai (jautriniai laikotarpiai*) peržydi, neužmezgę vaisiaus arba tas vaisius yra su menka potencine vystymosi galia. Trijų, ketverių metų amžiaus vaikuose aiškiai yra pastebimas sąmoningas noras pažinti aplinkinį pasaulį, nuostabus domėjimasis kalba, kalbinėmis plonybėmis, tiksliais išsireikškimais, geografija, istorija, gamta ir socialine santvarka.

Ne tuščias žingeidumas, kaip mums dažnai rodo, bet stiprus sąmonėjimo vyksmas verčia vaiką nuolat klausyti: kaip, kas ir kodėl? Šiuo atveju irgi nelengva tėvų pareiga duoti aiškius, rimtus ir sąmoningus atsakymus. Žalinga yra, (nors dažniausiai taip daroma), atbandančią vaiko sąmonę pradėti pėnėti klaidingais, netiksliais ar net apgaulingais atsakymais, kad tik greičiau atsikračius nuo įkyrių vaiko klausinėjimų. Būna ir tokių geraširdžių tėčių ar mamų, kurie pašvenčia daug laiko, užversdami vaiko sąmonę nebutomis pasakomis ir jaučiasi laimingi ir patenkinti, kad jų vaikelis tiki nesąmones. Lengva yra vaiko sąmonę užmigdyti, bet nelengva ją vėl pažadinti. Iš tikrųjų, šituo požiūriu vertėtų mums būti labai atsargiais, kad be reikalo nesudarkytume "prigimties logikos", kuri yra labai nuosekli.

Pirmiausia, kaip jau matėme, vaikas įsisavina visumą, po to seka sąmoningas atskyrimas smulkmenų (detalių) ir atskirų veiksmų. Po to vaikas jau pradeda suprasti, koks yra ryšys tarp jo paties ir aplinkos. Dar vėliau išryškėja pasaulio vaizdas ir vaiko vieta jame ir tt. Ir taip, pamažu, vaikas žmogus įsigyja sąmoningą pasaulio supratimą, kuriame jam lemta gyventi. Šešerių metų amžiaus vaikas pažįsta aplinkinį pasaulį tiek, kad jis be baimės ir savistoviai gali jame judėti. Sąmonėjimo vyksmas be paliovos tęsiasi ir toliau.

Iš šių kelių sumintų bruožų jau ga-

• ŠEIMA IR AUKLĖJIMAS

1966 METAI — JAUNIMO METAI

Šiuo metu visame pasaulyje jaunimas ir vyresnieji aktyviai įsijungę į Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metų programą ir pasiruošimą Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui Čikagoje 1966 m. birželio 30 d. — liepos 3 d.

Jaunimo Metai prasidėjo su Kanados Lietuvių Jaunimo Kongresu. Toliau sekė Lapkričio 13 žygis Niujorke. Neseniai pasibaigė XV Lietuvių Studentų Sąjungos visuotinis suvažiavimas.

Sausio 3-8 d.d. Sydney mieste, Australijoje, vyks Australijos Lietuvių Jaunimo Kongresas. Vėliau Vasario 16 proga viso pasaulio kraštuose jaunimas pradeda Jaunimo Petijios Jungt'nės Tautoms masinį parašų rinkimą viso pasaulio kraštuose. Kovo 6 d. — lėšų telkimo diena Jaunimo Metams ir Jaunimo Kongresui, o visas kovo mėnuo skirtas lėšų vajaus tęsimui. Birželio 25-30 dienomis Michigan valstybėje vyks bendra jaunimo stovykla.

1966 Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metų Programa

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos paskelbtų Jaunimo Metų pagrindiniai tikslai yra: apžvelgti dabartinę lietuvių jaunimo padėtį, įtraukti jaunimą į lietuvišką gyvenimą, išryškinti jaunimo pasiektus laimėjimus, uždegti jaunimo dvasią naujais darbais, kelti tarpusavio bendravimo nuotaikas ir sukviesti jaunimą į Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą Čikagoje, JAV, 1966 m. birželio 30 d. — liepos 3 d.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metų šūkis:

Mūsų jėgos, mūsų žinios
Laisvai Lietuvai Tėvynei!

Jaunimo Metais norima išryškinti eilę momentų. Kiekvieną mėnesį skirtas dėmesys vienam jaunimo klausimui. Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas pasiūlė ir PLB Valdyba patvirtino sekančią programą kiekvienam mėnesiui:

Sausis — Keliama Jaunimo Metų prasmė, tikslai, svarba. Ruošiamasi Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui. Keliamos įvairios jaunimo problemos. Jaunimas traukiamas į aktyvesnį lietuvišką gyvenimą.

Įmanoma suprasti, kad sąmoningumas vadinama labai svarbų vaidmenį žmogaus plėtroje ir žmogaus gyvenime bendrai. Žmogus yra tiek žmogumi, kiek jis yra sąmoningas. Kitais žodžiais tariant, žmogaus vertė priklauso nuo jo sąmoningumo laipsnio. Už tat, auklėdami vaiką, niekuomet neperdėsime, stengdamiesi kreipti ypatingą dėmesį į sąmoningumo ugdymą pirmo eilė. Padėkime vaikui tapti sąmoningu, visa kita jis be vargo įsigis pats.

*) "Jautriniai laikotarpiai dvasinėje vaiko plėtroje" — "Motėris" 1961 m. Nr. 2, psl. 7.

Vasaris — Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo minėjimą Vasario 16 proga rengia jaunoji karta, skatinama ir talkinama vyresniųjų. Minėjimus praveda visuose kraštuose jaunimas. Pagrindiniais kalbėtojais kviečiami jaunosios kartos žmonės.

Kovas — Jaunimas ir vyresnieji aktyviai įsijungia į Jaunimo Kongreso lėšų telkimo vą. Kovo 6 diena — vajaus diena visam pasaulyje sutelkti lėšas Kongresui (parodoms, posėdžiams, stipendijoms kitų kraštų jaunimui atvažiuoti, leidimams ir t.t.).

Balandis — Lietuviškos spaudos svarba jaunimui. Skatinama žurnalų prenumerata, knygų skaitymas ir paroma spaudai. Jaunimas traukiamas į skaitytojų ir bendradarbių eiles. Keliama jaunimo spauda.

Gegužis — Susipratęs lietuviškos jaunimo šeimos svarba. lietuviškų šeimų kūrimas, gerai pasiruošusios jaunos lietuviškos motinos reikšmė tautiškumui lietuviškoje šeimoje.

Birželis — Prisimenamos lietuvių partizanų kovos už Lietuvos laisvę. Tos laisvės kovos tęsimas pareiga jaunimui. Visi lietuviai renkasi į Čikagą, JAV, į Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą parodyti pasauliui savo vienybę ir norą siekti Lietuvai laisvės. Kongresas prasideda birželio 30 d.

Liepa — Jaunimo Kongresas baigiasi III-ja JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Švente liepos 3 d. Po Kongreso vienos savaitės studijų stovykla kitų kraštų jaunimui. Vėliau viešėjimas lietuvių šeimose JAV ir Kanadoje iš kitur atvykstantiems.

Rugpjūtis — Jaunimo organizacijų stovyklų reikšmė. Jaunų šeimų bendras atostogavimas.

Rugsėjis — Lituanistinių mokyklų svarba. Lituanistinių studijų reikšmė. Lietuvių Bendruomenės ir lietuvių organizacijų reikalingumas.

Spalis — Mokslo, ypatingai aukštojo, reikšmė jaunimui. Jo siekimas.

Lapkritis — Jaunimo organizacijų reikšmė. Jaunimas skatinamas į jas stoti.

Gruodis — Tarpusavio ryšių palaikymas tarp pasaulio lietuvių Kalėdų proga. **PLB Valdyba**

Pasaulio Lietuvių Jaunimo

Kongresas

(PLJK)

PLJK šaukiamas 1966 m. birželio 30 d. — liepos 3 d. Čikagoje, JAV.

PLJK posėdžių programos vyks: The Conrad Hilton Hotel, Chicago, Illinois, U.S.A.

PLJK parodos vyks Lietuvių Jaunimo Centre: Lithuanian Youth Center, 5620 So Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636, U.S.A.

PLJK programą sudarys akademinė, kultūrinė, religinė, pramoginė ir kitos dalys.

Akademinėje dalyje bus jaunimo posėdžiai ir paskaitos. Apžvalginėse paskaitose jaunoji karta žvelgs į jaunimo padėtį ir veiklą laisvame pasaulyje ir pavergtoje Lietuvoje. Toliau posėdžiuose bus diskutuojamas atskirų kraštų lietuvių jaunimo bendravimas, jaunosios ir vyresniosios kartos darbas Lietuvos laisvės kovoje, kaip derinti kūrybinį jaunosios kartos pasireiškimą dvilypėje (lietuvių ir kitataučių) aplinkoje ir t.t. Taip pat numatyti kelių sekcijų posėdžiai, kaip literatūros, sporto, mokslo, anglų kalba kalbančiųjų ir pan. Baigiamosiose paskaitose jaunimas žvelgs į savo ateities uždavinius šeimoje, mokykloje, organizacijose ir kitur.

Kultūrinėje dalyje vyks jaunųjų pasaulio lietuvių menininkų koncertas, literatūros ir poezijos vakaras. Jaunimo Centre bus suruoštos jaunosios kartos parodos: dailės, meno, spaudos, fotografijos, filatelijos, architektūros ir pan.

Religinėje dalyje numatytos iškilmingos pamaldos katalikams, protestantams ir kt.

Politinėje dalyje bus Pasaulio Lietuvių Jaunimo Peticijos įteikimas per JAV vyriausybę Jungtinėms Tautoms, prašant Lietuvai nepriklausomybės.

Pramoginėje dalyje bus ruošiamas didelis balius-banketas, šokiai ir t.t.

Sportinėje dalyje vyks geriausių lietuvių sportininkų rungtynės (krepšinio, tinklinio, stalo teniso ir pan.).

Kongreso pabaigoje visas jaunimas ir svečiai dalyvaus išpuodingoje III-je JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Šventėje, kurioje vien tik dainininkų bus apie 1.000!

Prieš Jaunimo Kongresą (birželio 25-30 d.d.) Michigan valstybėje ruošiamos didelės jaunimo stovyklos.

Po jaunimo Kongreso (liepos 4-10 d.d.) iš kitų kraštų atvykusiam jaunimui bus suruošta speciali stovykla kartu su kviestais JAV ir Kanados jaunimo atstovais.

Viso pasaulio lietuvių jaunimas ir svečiai kviečiami gausiai dalyvauti pirmajame Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese!

Jaunimo Kongresui aukas siųsti: Lithuanian Youth Congress c/o Mrs. A. Balašaitienė, 1139 Oxford Road, Cleveland Heights, Ohio 44121, U.S.A. Čekius rašyti — Lithuanian Youth Congress — vardu.

(tęsinys pusl. 28)

Montrealio V. Kudirkos šeštadieninės mokyklos Kalėdų Senelis (p. Sabalys) ir sniegės: A. Lukauskaitė, D. Blauzdžiūnaitė, V. Žitkutė, V. Blauzdžiūnaitė, L. Skučaitė.

MOTERYS IR SOCIALINIAI SANTYKIAI MODERNIAME PASAULYJE

PREL. J. LAMOOT

Pasaulinės Katalikų Moterų Organizacijos Unijos Gen. Dvasios Vadas

Popiežius Jonas XXIII nurodė savo enciklikoje "Motina ir Mokytoja", kad vienas iš charakteringiausių šių laikų įvykių tai vyksta "socializacijos" procesas, suprantant jį, kaip visuomeninių santykių didėjančią visumą.

Iš vienos pusės, žmonės jaučia stiprų reikalą visais atžvilgiais susivienyti su kitais, tikslu pasiekti savo uždavinius, o iš kitos pusės, mes matome valstybės įstatymdavystę vis labiau ir labiau įsibraujančią į mūsų privatų gyvenimą, net į tokius dalykus, kaip sveikata, auklėjimas, pragyvenimo lygis ir darbo pasirinkimas.

Popiežius nurodė, kad ši gyvenimo raida gali duoti daug teigiamo žmogui, bet tuo pačiu metu suvisuomeninimas atneša kai kuriuos pavojus. Socializacija neturėtų paversti mus į automatus ir neatimti mūsų asmens laisvės.

Moterys gali suvaidinti svarbią rolę, apsaugojant žmogaus laisvę šiame vis labiau socializuojamame pasaulyje. Iš tiesų, jos sveikina padarytą pažangą, įgalinančią platesnę visuomenę pasinaudoti medicina ir mokslu, bet norėtų matyti ligonines paverstas įmonėmis. Jos nori, kad būtų atsižvelgiama į ligonį ir jo šeimos privatumą, ir pageidautų, kad būtų užtikrinta gydymo profesinė paslaptis.

Moterys supranta, kad nepaprastas žmonijos didėjimas iškelia rimtų problemų, bet jos instinktyviai pasirinktų gimimų reguliavimą, suderintą su šeimos moralumo dėsniais.

Moterys labai įvertina viešųjų įstai-

gų pastangas parūpinti daugiau gyvenamųjų patalpų, bet kartu jos norėtų, kad tai būtų namai, kuriuose šeimos intymumas nebūtų pažeistas.

Jos žino, kad pramonės ir prekybos sąjungos vis labiau plečiasi, bet norėtų, kad asmuo ir šeima galėtų laisvai pasirinkti užsiėmimą bei verslą.

Moterys džiaugiasi, kada įstatymais garantuojama priderantis pragyvenimo atlyginimas ir pensijos, bet kartu jos nori atkreipti dėmesį į tai, kad socialinio teisingumo progresas eitų ranka rankon su laisvos valios krikščionišku gailestingumu ir meile savo artimui.

Moterys pripažįsta valdžios ir viešųjų įstaigų teisišką galią, bet niekuomet nepriims jokiam pavidale totalitarinės prispaudos, kuri traukėna žmogaus teisėtus troškimus.

Moterys tikisi, kad esamos oficialios tarptautinės institucijos tės toliau savo plėtotę, bet kartu jos nori, kad laisvė būtų neužmiršta ir vietos tradicijos bei papročiai būtų apsaugoti.

Trumpai tariant, moterys nesibijo socializacijos, t.y. visuomeninių santykių išsivystymo, bet tik norėtų išvengti tų pavojų, kurie ateina kartu.

Dievo planuose numatyta, kad žmonija dėtų pastangas geresniam gyvenimui pasiekti. Krikščionės moterys atliks savo paskirtį šiame darbe, gerbdamos asmens laisvę.

Mes taip pat galime padėti viršgamtinį Kristaus Mistinį Kūną išplatininti, panaudojant savo laisvą valią.

KODEL MES TURIME DIRBTI

ORGANIZACIJOSE?

V. JUDZENTAVIČIŪTĖ

Nuo seno žinome, kad žmogus yra visuomeninis sutvėrimas. Nė vienas mūsų negali užsidaryti visai savyje, kaip sala atsiskirti nuo žemyno. Žinoma, visada buvo ir bus žmonių, visai nebojančių visuomeninių santykių, bet tie uždaryti beprotnamiuose. Psichiatrai seniai pastebėjo, kad šizofrenikai ir paranoikai ir kitokie protoligoniai turi vieną bendrą savybę — jie yra nedraugiški ir asocialiūs. Visuomeninis žmogus turi turėti drąsos ir atsakingumo jausmo: ko ligonis negali turėti. Psichiatrai išpėja, kad mes turime stengtis palaikyti santykius su visuomene, kitaip kenčia mūsų sveikata.

Laukinis žmogus tik sau gyveno. Ilgainiui pastebėjęs, kad medžioti ir gintis nuo priešų yra lengviau keliese, jis pradėjo burtis į grupes, vėliau į gimines, dar vėliau į tautes. Taip gimė civilizacija. Tautelės Afrikoje, kurioms neseniai duota nepriklausomybė, tokių draugijų, kaip mūsų, neturi, ir tai labai trukdo valstybiniam darbui, sako UNO pareigūnai tose valstybėlėse. Nenuostabu, kad jie tokių organizacijų neturi, nes tos tautelės, per amžius vergavusios, temoka įsakymus vykdyti, bet ne laisvu noru pareigomis apsidėti visuotinai gerovei. Tad, dalyvaudamos organizacijose, mes gyvename civilizuotą gyvenimą, nesame vergės.

Sakysime, turime šeimas, darbus, trūksta mums laiko. Bet mes taip pat žinome, kad tos moterys, kurios visiškai paskęsta kasdienybėje, virsta tik namų ruošos darbininkėmis, ir tik kaip tokios yra traktuojamos savo šeimos narių. Mokindami vaikus dalyvauti organizacijose, savo pavyzdžiu mokysime juos atsakingumo jausmo. Psichologai pastebėjo, kad, jei vaikai nerodo jokio susidomėjimo kitais, yra pavojaus, kad jie taps kriminalistais. Mes turime juos treniruoti domėtis socialiniais - visuomeniniais reikalais, tada jie mokės pažvelgti augščiau savo egocentrinių tikslų. Atsiminkime, kad kiekvieno bepročio manija kyla iš jo neišmokymo visuomeninio bendravimo įstatymo. Fiziniai trūkumai gali būti paveldėjami, bet psichozė kyla žmonėse, kurie nemoka išlaikyti žmoniškų kontaktų ir visai nuo žmonių pasitraukia.

Mes turime dalyvauti visuomeniniame - organizaciniame gyvenime dėl sekančių sumetimų:

Patriotizmo. Mūsų senelės veikė žandarų baimėje, mūsų sesės pavergtoji Lietuvoj dar didesnių sunkumų turi. Bet mes, gyvendamos patogų gyvenimą, kuris pilnas visokių pramogų ir antraeilių malonumų, pamirštame Tėvynės dramą ir tingime tautiškumui darbuotis. Pareiga tebėra, nors mes jos ir nebojame.

Kultūros. Esame girdėję apie anglų eksperimentą su gabiais vaikais

Europoje. Jie buvo surinkti ir patalpinti Pastalozzi stovykloje. Pirmiausia jie buvo suskirstyti pagal tautybes, apgyvendinti atskiruose namuose su jų tautybių mokytojais. Kai jie buvo įsamoninti savo tautiškume, suprato savo kilmę, jie buvo apgyvendinti International House, kad išmokytų bendradarbiauti su kitom tautybėmis. Matot, didžiosios tautos suprato reikalingumą tautiškumo, todėl siekia, kad žmonės turėtų savo tautinį nugarkaulį, bet nebūtų chameleonai, prisitaikant prie kitų tautų ir aplinkybių. Girdėjote taip pat, kad ir Kanados valdžia kalba apie kultūrų mozaiką, bet ne kultūrų suvirinimo puodą. Tad mes, dirbdamos tautiškumui išlaikyti, prisidėsime prie savitos kultūros išlaikymo ir viso pasaulio kultūros labui.

Asmeninės, individualios laimės. Kiekvienas subrendęs žmogus jaučia norą, net reikalą būti naudingu. Kam gi mes gyvename? Jei pinigų tekrauti, tai komunistai mums jau įrodė, kad tai nėra pastovus ir nevertas aukų dalykas. Kad garbės siekti? — Tai irgi tuščias ir nedėkingas dalykas, nes tik priešų įgyjama. Bet kai mes dirbame naudingą darbą, save pamiršdamos, tik tada jaučiamės naudingos, vertingos ir galėtumės sukurti su Faustu "Sustok, valandėlė, tu taip graži". Atsimename, kaip jis jį ieškojo asmeninės laimės gerai ir blogais keliais, ir tik, kai pradėjo dirbti labdaros darbą, tą laimę rado ir net laiką sustabdyti norėjo.

Protinės sveikatos. Kai santykiavimas su žmonėmis nutrūksta, tai jau ženklas, kad tas žmogus nėra visai sveikas. Kuo daugiau žmogus psichiniškai suserga, tuo labiau jis nutolsta nuo visuomenės. Motinos savo pavyzdžiu skatindamos dukras dirbti visuomeninį darbą, tuo pačiu moko jas bendradarbiavimo, padeda rasti kelius į pilnesnį gyvenimą. Atsiminkime, kad tik "per žmones į žmones", sako mūsų liaudies išmintis.

Priklausydamos organizacijoms, mes plečiame savo akiratį, išsityjame naujų interesų, nors trumpam laikui ne apie save galvojame. Tas kaštuoja tik keletą centų į dieną, porą valandų į mėnesį, bet tuo palaikome lietuvišką kultūrą, civilizaciją ir savo pačių sveikatingumą, nes kontaktui su žmonėmis palaikyti reikia noro ir praktikos.

Nei mūsų organizacijos, nei jų dabartinės veikėjos nėra tobulos, bet nekritikuojame ir nepasmerkime pasitraukdamos, nuo jų nutoldamos, nes tuo nieko neatsieksime. Prisidėdamos prie organizacijų, padėsime jas išlaikyti, tuo pačiu laimėdamos ir sau didelės vidinės naudos.

Nepamirškime, kad į žmones galime išeiti tik per žmones, bet ne per bonkas ir dolerius.

Š. m. gruodžio 3-5 d.d. Toronto moterys bei merginos turėjo ir vėl gerą progą atitrūkti nuo kasdieninės gyvenimo rutinos ir praleisti porą dienų maldoje, tyloje bei susikaupime.

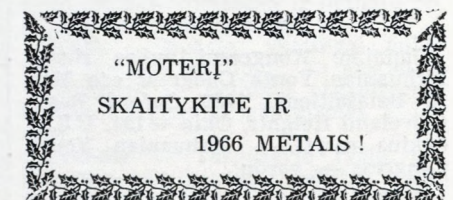
K.L.K. Moterų Dr-jos Prisikėlimo parapijos skyriaus iniciatyvos dėka, vadovaujant energingai skyriaus pirmininkei A. Kuolienei, būrelis moterų ir merginų (viso 30) pasileidome į Toronto šiaurės rytus, kur medžių ir žalumynų apsuptas stovi gražus ir didingas Cenacle vienuolyno pastatas. Palikę savo šeimas, didžiuosius bei mažuosius rūpesčius namuose, linksmi klegėdamos, žengėme pro didžiulį sienų duris. Vos tik peržengę slenkstį, pasijutome atsidūrę visai kitame pasaulyje, kur viešpatavo rimtis, susikaupimas ir aiškiai juntamas vidinis džiaugsmas. Už sienų liko kasdienybė, kurios pulsą jutome tik iš plentų skubančių mašinų triukšmo...

Patekome malonių ir nuoširdžių seselių globon, kurios mus tuoj išskirtė ir apgyveno atskiruose kambariuose. Vienuolyno tvarka, rimtis malonai ir raminantiai veikė, ir iš karto širdyje pajutome didelį dėkingumą už šią progą pabuvoti su savimi. Nėdelsiant susipažinome su dienos tvarkaraščiu ir, malonių seselių vadovaujamos, įsijungėme į jo eigą.

Rekolekcijas pravedė Jėzuitas tėvas Trimakas, gražiu žodžiu padėdamas mums susikaupti, pažvelgti į save ir bandyti suprasti bei apčiuopti savo vidinius netobulumus.

Po konferencijų ir maldų vienuolyno koplyčioje skubame į valgyklą, kur mus traukė seselių skaniai pagamintas ir gražiai patiekta maistas. Likusį laisvą laiką praleidome savo kambariuose arba didžiulėje skaitykloje-bibliotekoje, kur galėjome pasirinkti sau patinkamą knygą. O jų tiek daug ir taip įvairių! Tik gaila, kad taip mažą laiką skaitymui.

Laikas per daug greit bėga. Atrodo, vos tik spėjome susikaupti, persiimti dienos darbų dvasia, štai, jau ir sekmadienis — paskutinės valandėlės vienuolyne. Paskutinės maldos, konferencijos, Šv. Mišios su bendra Šv. Komunija, kurių metu visos aktyviai dalyvaujame procesijoje. Pietų metas su padėkos ir atsisveikinimo kalbomis, geriausiais linkėjimais seselėms — ir vėl, sėdėdamos mašinoje, skubame lietaus nublizgintu plentu miesto širdin, kur mus pasitinka šviešios reklamos ir judėjimo triukšmas. Pasijuntame išplėtos iš malonios rimties ir susikaupimo aplinkos ir sviedžiamos atgal į gyvenimo malūną... Tačiau širdyje yra gili padėka Aukščiausiam už suteiktą malonę ir progą dalyvauti rekolekcijoje, o ją lydi nusistatymas ir sekančiais metais patraukti tuo pačiu keliu. **Dalyvė**

K.L.K. MOTERŲ DR-JOS
PRISIKĖLIMO PARAP. SKYRIUS
po vasaros atostogų vėl aktyviai pra-
dėjo darbą.

Pirmasis skyriaus susirinkimas įvyko rugsėjo 26 d., kuriame aptarus rudens veiklos darbus, buvo išgirsta prof. Stepono Kairio paskaita; "Žvilgsnis į smuiką". Paskaitininkas vaizdžiai ir įdomiai papasakojo styginių instrumentų atsiradimą bei jų tobulėjimą.

Spalio 17 d. suorganizuota ekskursija į garsųjį gėlyną Brampton — 30 m. nuo Toronto. Ten dirbas agronomas V. Bačenąs aprodė ir paaiškino gėlių auginimo būdus ir jų priežiūrą. Pamačius visus įrengimus, nenuostabu, kad gėlės yra tokios brangios. Apžiūrėjusios gėlynus ekskursantės p.p. Bačenų bute buvo ponios maloniai priimtose ir pavaišintose. Atsigaivinusios, apdovanotos gėlėmis, pilnos išpūdžių grįžo namo.

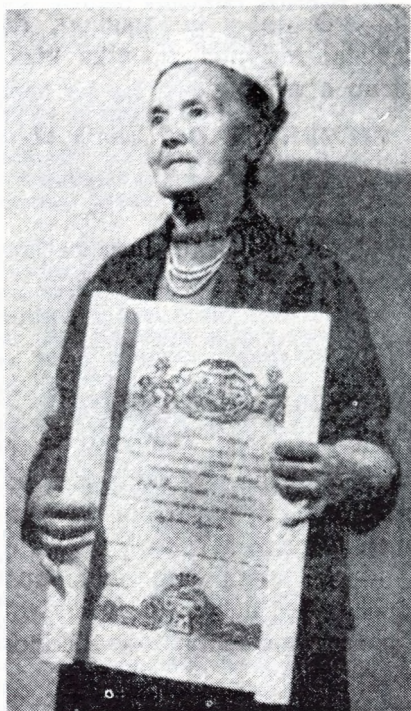
Lapkričio 14 d. susirinkime sociologė R. Matukaitė supažindino su šios srities darbu: kaip ir koku būdu stengiamasi pagelbėti šeimoms išspręsti kilusias problemas tarp vyro ir žmonos; tarp tėvų ir vaikų. Šių dienų sociologų didžiausias rūpestis rasti būdus, kaip geriau prieiti prie žmonių, kad jiems pagelbėjus.

Lapkričio 16 d. pradėti virimo-kepmo kursai, kurie tęsis iki pavasario. Dėsto dvi lektorės: M. Tamulaitienė ir M. Basalykienė. Lanko 30 ponių.

Jau treči metai skyrius ruošia moterims uždaras rekolekcijas. Šįmet buvo gruodžio 3-5 d. Pravedė tėv. K. Trimakas.

Skyriaus valdyba

• MOTERYS PASAULYJE

Dail. S. Pacevičienė, gyvenančiai Italijoje, už nuopelnus meno ir kultūros srityje, Accademia Tiberina suteikė akademijos narės ir akademikės titulą, tai pažymint atitinkamu diplomu.

Dailininkė dažnai dalyvauja įvai-

riose Italijos meno parodose. Lecco mieste neseniai įvykusioje kalėdinėje parodoje, už paveikslą "Trys karaliai garbina gimusį Kristų", buvo apdovanota aukso medaliu. Dailininkės kūriniai pasižymi savišku lietuvišku liaudiškumu ir nuotaikinga šiluma.

* * *

Neseniai Toronto kanadiškoji spauda paminėjo solistę L. Šukytę, gavusią Eaton'o \$1.000 stipendiją už pasižymėjimą muzikos studijose. Buvo gražiai įvertintas jos muzikinis sugebėjimas pažymint, kad tokias stipendijas yra gavusios ir garsiosios dainininkės Teresė Stratas ir Lois Marshal. L. Šukytė baigė artistų skyrių Toronto muzikos fakultete, kartu studijuodama dainavimo meną pas buv. Metropolitan Opera sol. I. Jessner. Salia studijų sol. L. Šukytė yra davusi keletą koncertų, kur ji pasirodė kaip stipri meninė pajėga.

Laima Švėgždaitė yra viena iš mūsų jauniausios kartos poečių. Gimusi Vokietijoje, vėliau su tėveliais gyvenusį Brazilijoje, prieš keletą metų persikėlusį gyventi į Kanadą. Toronte baigė Maironio lituanistinę mokyklą. Mokosi Bloor Collegiate instituto gimnazijoje, baigiamoje klasėje. Baigusi tikisi studijuoti odontologiją.

Laima aktyviai dalyvauja visuomeniniame darbe ir spaudoje. Redaguoja Toronto ateitininkų laikraštėlį "Pirmyn Jaunime". Jos eilėraščiai buvo spausinti "Ateity", "Tėviškės Žiburiuose" ir Australijos lietuvių laikraštyje "Ateities Žingsniai".

Salia poezijos jaunoji poetė taip pat domisi ir muzika. Ji yra fortepiono klasės devintame konservatorijos kurse.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS MUENCHENE

Š. m. spalio 7 d. Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Muencheno vienetą, drauge su vokiečių-amerikiečių moterų ir amerikiečių moterų klubais suruošė priėmimą Federacijos pirmininkei Margaret Hasebroock iš Washington'o, kuri drauge su savo vyru, Nebraskos senatoriumi, inspektavo Laisvosios Europos radiją, kalbėjo įvairiuose parengimuose, buvo rodoma televizijoje ir t.t. Ši organizacija apima 11 milijonų narių, 56 tautas, turi 50.300 klubų. Vokietijos lietuvių moterų vardu, viešnia pasvei-

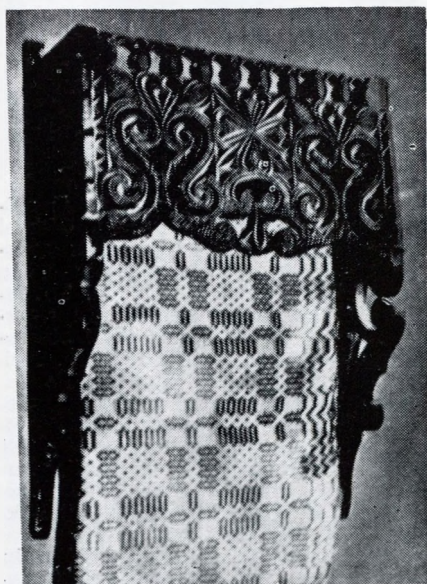
kino regionalinės valdybos pirmininkė Alina Grinienė, dėkodama GFWC organizacijai už ypatingą dėmesį okupuotai Lietuvai ir už visokeriopą globą bei pagalbą lietuviams.

Papasakojusi apie lietuvių padėtį Vokietijoje ir apie moterų klubų veiklą, pirmininkė viešniai įteikė tautinę juostą, prašydama ja simboliškai apjungti viso pasaulio moteris. Viešnia atsidėkodama pareiškė, jog reikia dirbti išlaisvinimui tos tautos, kuri turi tokį augštą kultūros lygį.

Romanas, laimėjęs "Dirvos" konkursinę premiją. "Vilties" leidinys

Solistė Valentina Kojelienė, koloratūrinis sopranas, dainavimo studijas pradėjo Kauno konservatorijoje, būdama 16 metų amžiaus. Čia įgijusi pagrindinį pasiruošimą muzikoje, vėliau studijas tęsė Muenchene, Vokietijoje, o atvykusi į JAV ir apsigyvenusi Čikagoje, operos repertuarą studijavo pas Dino Bigalli, buvusį Čikagos miesto operos dirigentą. Jos pirmasis debiutas įvyko New York'o Tawn Hall 1960 m. Po pasisekusio debiuto toje pačioje salėje 1961 m., solistė Kojelienė davė rečitalius Čikagoje 1962 m. ir Bostone 1964 m. Š. m. lapkričio 28 d. jos rečitalis įvyko Los Angeles mieste, Wilshire Ebell teatre. Šioje programoje ji išpildė ir K. V. Banaičio "Vandens Leją", "Atsiminimą" ir "Tulpes". Apie solistę labai palankiai atsiliepia ne tik lietuviai muzikai, bet ir amerikiečių spaudos kritikai.

Rankšluostinė Liet. liaudies menas

Šis romanas vaizduoja lietuvių išeivių gyvenimą — jų džiaugsmą, sielvartą, parpuolimus ir tragizmą — Naujajame Pasaulyje.

Knyga parašyta taip, jog jos tematika, personažų charakterius ir jų išgyvenimus skaitytojas patiria iš tų personažų monologų, iš jų "išpažinčių". Kiekvienas knygos skyrius — tai vieno iš romano veikėjų monologas.

Alė Rūta su meile vaizduoja lietuvių išeivį, tradicinį lietuvių žemdirbį, mylintį žemę ne tiek dėl iš jos gaunamo pelno, kiek dėl to, kad ji kiekvieną pavasarį atgyja, atjaunėja, kad savo vaisiais žmogų maitina: žemė — lyg amžina, o žmogus — neatjaunėja, o pasensta ir miršta. Lietuvis Feliksas Pušinis išsigyja Amerikoje žemės sklypą, kurį myli kaip kokią "mažą Lietuvą"; jis su savo žmona Morta išlaiko savo lietuvišką charakterį ir užjūryje, toli, toli nuo Lietuvos, pramoksta anglų kalbos tik būtiniausiems reikalams, o jų vaikai Antanas ir Marė, marti Danguolė ir žentas Pranas gauna mokyklinį išsilavinimą svetimam krašte ir jau nėra tipingi lietuviai: Antanas rašytojas, bet rašo angliškai, jo žmona Danguolė gydytoja, bet susirūpinus daugiau materialine gerove, negu lietuviškos išlaikymo savo dukroje. Tarp Antano ir Danguolės nėra nuosirdžios meilės: Danguolei nepatinka Antano idealizmas ir nesugebėjimas uždirbti daug dolerių, o Antanui žmona susvetimėja dėl to, kad ji jo, kaip rašytojo, nesupranta, kad yra materialistė; abiem kyla mintis skirtis, bet Antaną nuo skyrybų sulaiko jo duktė Gailė, jo meilė savo dukteriai, nes jis žino, jog skirdamasis su žmona netektų ir dukters, o Danguolė nori paveldėti Pušinių farmą ir joje įrengti savo antrą ofisą, o gal ir ligoninę vietos fermeriams. Nei Pušinio sūnaus, nei dukters šeimos nėra tokios patvarios, stiprios, kaip jų tėvų. Be to, abiejų jaunystė praėjo su tam tikromis dėmėmis, ypač Marės, bet ji su savo vyrų Pranu skirtis nenorėjo ir jo mirtį skaudžiai pergyvena. Mirus vyrui ir motinai, Marė

tragiškai pajunta, kad "niekas jos nemyl", o ištigimas į samonę fiksinės idėjos, kad jos "niekas nemyl" ir kaltės jautimas susirgdo jos psichiką, ją sutrikdo, ir ji atsiduria psichiatrinėje ligoninėje. Skaitant Marės tragediją, prisimena G. Papini'o posakis, jog pragaras yra baisiausias tuo, kad ten patekusiam amžinai atimama galia mylėti ir būti mylimam. Siame romane ypačiai intriguoja autorės idėja apie meilę ir kūrybos esmę. Ne erotinė aistra, bet daug daugiau: psichiatro Smiley Blanton'o M.D., žodžiais tariant, meilė yra instinktyvi jėga, kuri yra kiekviename asmenyje nuo užgimimo iki mirties. Tai yra gilus impulsas išlaikyti ir išplėsti gyvybę vievingumu su kita gyva jėga, ir ji pasireiškia energijos pakeitimu, energijos, kuri abipusiškai stiprina ir atjaunina. Sm. Blanton savo ilgoj psichiatrinęj praktikoj pastebėjo, jog meilės trūkumas gali žmogų susirginti, pvz., pamestinukų prieglaudose daug vaikų suserga ir miršta ne dėl priežiūros ar maisto stokos, bet dėl meilės stokos. Ir Alės Rūtos Marė psichiškai pakrinka, priėjus tragišką išvadą, kad jos "niekas nemyl". Alė Rūta meniškai šitaip išreiškia mokslinę Sm. Blanton'o meilės idėją: "Susitikimas, su-naikinęs svajonę, paliko kažką kita. Lyg lašelis gėrio nulašėjo vidun. Lašelis paties Dievo. Taip iš kiekvieno žmogaus, kurį gyvenime sutinkame, iš kiekvieno, kurį pamilstame, randame lašelį dievybės, arba ilgesio lašelį — dievybės jieskoti". Sm. Blanton rado, kad ne tik meilės trūkumas sirgdo, bet ir meilės pakankumas, jos pilnumas tam tikrais atžvilgiais gydo. Siame romane Alė Rūta dar nevaizduoja gydomosios meilės jėgos.

"Kelias į kairę" yra meistriškai parašytas romanas: jo stilius be priekaištų, turinys intriguojantis ir skaitytojo nuotaiką keliantis į dvasinės kultūros augštumą. "Joks geras romanas niekad neišeina iš lėkštos, paviršutiniškos minties...", pasakė Henry James, ir jo komplimentas visai tinka Alėi Rūtai.

J. Gbs.

PRANCŪZES LAUKIA TEISIŲ SULYGINIMO

De Gaulle vyriausybė pasiūlė parlamentui pakeisti Napoleono kodeksą jo šeiminiame sektoriuje, būtent, suliginti vyro teises su žmonos teisėmis. Napoleonas yra paleidęs sparnuotą teiginį: žmona priklauso vyrui taip, kaip vaismedis savo savininkui. Iki šiol vyras buvo savo žmonos visagaliu viešpačiu ir namų valdytoju. Tai gi visas kraitis, žmonos įneštas, sudaro vien vyro nuosavybę, jei prieš jungtuves nebuvo kitaip susitarta. Jei žmona ką paveldi santuokos eigoje, po jungtuvių tai virsta jos vyro nuosavybe. Nauju įstatymo projektu, bendrą nuosavybę tesudarys gėrybės, įgytos susituokus, santuokoje gyvenant. Dabar moterys galės dirbti savo profesinį darbą be vyro sutikimo. Vyras ir žmona laisvai disponuos, tvarkysis savo uždarius ir pajamomis, padengus bendras šeimos bei ūkio išlaidas, bet naujas įstatymas ne-

leis žmonai užtraukti skolų be vyro sutikimo; žmona turės lemiama žodi vaikų auklėjime, o tos teisės iki šiol neturėjo. Ir naujuoju įstatymu žmona negalės rinktis rezidencijai vietos, — tai vyro privilegija, ir žmona turi gyventi ten, kur jos vyras nori, bet gali priešintis tik tada, jei vyras pasirenka sveikatai ar moralei pavojingą vietą.

Naujas įstatymas reformuoja juridinius prancūzų vyro ir žmonos santykius, Napoleono kodeksu nustatytus ir praktiškai vykdytus per pusantro šimtmečio. Jei parlamentas vyriausybės projektą patvirtins, tad naujas įstatymas įsigalios 1966 metų pradžioje. Žinoma, parlamentas gali šį tą pakeisti.

Prez. Ch. de Gaulle nori tuo įstatymu Prancūzijos moterims įsiteikti ir laimėti jų balsus per ateinančius rinkimus ir atrodo, kad moterys jo nepavils.

Dirbdama, kaip anestetistė, ne kartą esu girdėjusi klausimą: „Ar tu tik užmigdai ligonius? Ir tai visas tavo darbas?“ Turiu prisipažinti, kad tai visas mano darbas. Klausėja, žinoma, patraukia pečiais, pakraipo galvą ir atsako: „Neblogai, tik nesuprantu, kodėl reikia taip ilgai mokytis tik ligonį užmigdyti“. Nenuostabu, kad žmonės taip mažai žino apie anesteziją, nes viskas, ką pacientas mato ir jaučia, ir yra tik adatos įdūrimas.

Pirmosios dujos, kurias galima anestezijoje vartoti yra vadinamos azoto oksidu, buvo išrastos anglo kunigo 1772 metais. Pirmasis šias dujas vartoti pradėjo dantistas Wells 1844 metais. Tačiau rezultatai buvo nelabai geri: kartais traukiant dantį, pacientas skausmo nejausdavo, bet kartais dujos visai nepadėdavo. Azoto oksidas yra labai silpnos dujos, ir šiandien jos vartojamos tik mišniuose su stipresnėmis dujomis ar garais.

Didesnis susidomėjimas anestezija prasidėjo atradus eterį, kuris pirmą kartą kaip anestetikas buvo pavartotas 1846 metais Amerikoje. Už metų ir chloroformas pradėta vartoti. Tačiau tuo laiku buvo tik pavieniai gydytojai, kurie domėjosi anestezija. Praktika parodė, kad nei azoto oksidas, nei eteris, nei chloroformas nėra idealios medžiagos anestezijai. Tad nesiliauta ieškoti naujų cheminių medžiagų, ir šiandien priskaitoma geras tuzinas dujų bei lengvai garuojančių skysčių, kurie galima vartoti kaip anestetikai.

Anestezija, kaip specialybė, išsivystė gana vėlai. Jos pradžią galima sieti su atradimu nepaprastai stipraus anestetiko **cyclopropane**. Tai lengvai garuojąs skystis, pradėtas vartoti Amerikoje 1933 metais. Šiais garais pacientą galima užmigdyti per 2-3 minutes. Taip pat pasidarė aišku, kad patyrimas bei detalus pažinimas organizmo fiziologijos, ypač širdies ir kvėpavimo, yra būtinas, norint išvengti katastrofų operacinėje.

Pats žodis „anestezija“ yra graikų kilmės ir reiškia „bejausmis“. Pažodžiui išvertus, anestezija reiškia netekimą pojūčių. Populiarus terminas — „miegas“ yra nevisai tikslus, nors jis vartojamas ne tik lietuvių, bet ir daugelyje kitų kalbų. Anestezija yra šiek tiek daugiau, negu miegas. Pabandykit natūraliu miegu miegančiam žmogui įdurti adata ar parėžti peiliu: tikriausiai jis pabus ir greičiausiai su triukšmu. Būtų tiksliau anesteziją apibūdinti kaip sąmonės atėmimą. Sąmonė šiuo atveju suprantama plačiausia prasme: tai yra negalėjimas galvoti, kalbėti, judėti, matyti, girdėti, justi. Šis sąmonės netekimas yra susijęs su tam tikrais pakitimais smegenų celėse. Įkvėpti anestetiko garai ar dujos iš plaučių patenka į kraują ir jo išne-

šiojami po visą organizmą. Smegenų celėse susijungia chemiškai su ten esančiomis medžiagomis. Kada anestezija sustabdoma, dujos lengvai atsipalaiduoja, yra iškvepiamos į atmosferą, ir smegenų celės atgauna savo normalią būseną bei veikimą, pacientas pabunda.

Ne visos smegenų dalys yra vienodai jautrios anestetikams. Tos smegenų dalys, kurios palaiko ir reguliuoja kvėpavimą bei širdies veikimą, yra daug atsparesnės anestetikams, negu tos, nuo kurių priklauso pajūčiai, kas ir įgalina žmogų užmigdyti, padaryti nejautų skausmui, nenutraukiant gyvybės siūlo. Šis diferencinis smegenų reagavimas nėra absoliutus ir priklauso nuo anestetiko kiekio kraujyje. Jei anestetiko koncentracija kraujyje nuolat didėja, šių gyvybinių smegenų centrų veikimas pradeda silpnėti. Per didelis kiekvieno anestetiko kiekis gali visiškai sustabdyti šių centrų veikimą. Tada pacientas nustoja kvėpuoti, širdis plakti.

Kiekvienas anestetikas taip pat tiesioginiai veikia ir pačią širdį. Per didelis kiekis silpnina širdies veikimą. Gal ne vienai skaitytojai gali kilti klausimas, kodėl kartais atsitinka nelaimių, tai yra perdozavimo, tuo labiau, kad aparatų pagalba galima tiksliai nustatyti daugelio anestetikų koncentraciją, kiek yra įkvėpiama. Tačiau kaip savo išvaizda, charakteriu kiekvienas individas yra skirtingas, taip ir kiekvieno individo anatominė bei fiziologinė struktūra yra mažiau ar daugiau skirtinga, ir reagavimas į anestetikus yra skirtingas. Amžius, svoris, nervingumas turi įtakos, nekalbant apie įvairias ligas, ypač širdies ir plaučių: taip pat įtakos turi vidinių, tai yra hormoninių liaukų sutrikimai, chroniški virškinamojo aparato sutrikimai su įvairiais baltymų, šarmų bei rūgščių pasikeitimais; inkstų ligos, dėl kurių nepašalinamos iš organizmo nereikalingos medžiagos, per didelis ar per mažas kiekis vandens organizme; chroniška anemija ar staigus kraujo netekimas; infekcija, sunkūs sužeidimai. Kai kurių vaistų vartojimas, ypač kortizono, trankvilizatorių, kai kurių vaistų kraujo spaudimo sumažinimui, o taip pat chroniškas alkoholio vartojimas turi daug reikšmės ir radikaliai keičia organizmo reakciją į anesteziją.

Paimkime pavyzdį: sakykime, jaunas, sveikas vyras, dirbdamas fabrike, įkišo ranką į mašiną. Jeigu yra nupjauta vienas kitas nervas, sausgyslė, jų susiuvimas yra precizinis darbas ir gali užtrukti 2-3 valandas. Kad nereiktų maskės laikyti, anestetistas įkiša tam tikrą vamzdelį pacientui į kvėpuojamą gerkle, vamzdelį gumine triuba sujungęs su anestezijos mašina ir nustatęs reikalingą dujų mišinio koncentraciją, anestetistas gali sau skaityti laikraštį, net mi-

nutei kitai išeiti iš operacinės, sakykim kavos atsigerti. Besibaigiant operacijai, anestezija nutraukiama, pacientas maždaug už 5 minučių pabunda, nusižiovauja ir pasiteirauja, ar negalėtų gauti pietums.

Jeigu, sakysime, reikia daryti sunkią vidurių operaciją virš aštuoniasdešimt metų senutei, kuri tik ką yra atvežta į ligoninę, neparuošta, jau namuose sirgusi keletą dienų, nieko nevalgusi, gal net beveik ir negėrusi, ko pasekoje yra sutirštėjęs kraujas, inkstai nenormaliai veikia. Tokiame amžiuje yra arterijos visada mažiau ar daugiau sukalkėjusios, širdis silpna, tai ir minimalinis anestezijos kiekis, kuris yra reikalingas pacientą užmigdyti, padaryt nejautų skausmui, gali būti mirties priežastimi.

Yra būvę atsitikimų, kai anestetistas yra davęs tokią silpną anesteziją, kadangi daugiau duoti būtų pavojus gyvybei, kad pacientas po operacijos skundėsi jautęs skausmą. Laikė operacijos jis, žinoma, negalėjo kalbėti, nes vamzdelis buvo gerklėje, negalėjo pajudėti nei akių atmerkti, nes tokiais atvejais duodama vaistų, kurie laikinai paralyžuoja visus raumenis. Bet, tai tik reta išimtis. Šiaip beveik visais atvejais yra galima nors ir labai silpną ligonį laikyti užmigdytą, kad jis nejaustų skausmo, nesusilpninant širdies veikimo iki pavojingo laipsnio. Kiek pacientų sėkmingai operuojama, kurie yra turėję net kelias širdies atakas, arba kiek padaroma sėkmingų didžiųjų pačios širdies operacijų. Žinoma, tokiais atvejais nėra kada laikraščio vartyti ar anekdotus pasakoti. Pulsas, kraujo spaudimas turi būti tikrinami kas 2-3 minutes, dažnai tenka dujų koncentraciją bei mišinio sudėtį keisti. Sunkiais atvejais paciento elektrokardiograma yra visą laiką rekurduojama mažame ekrane ir, tokiu būdu, anestetistas gali sekti širdies veikimą ir tučiuojau pastebėti mažiausius pasikeitimus.

Kad nereiktų kas kelios minutės pulso tikrinti, yra aparatas, kuris prijungiamas prie paciento rankos; su kiekviena pulso banga aparato skalėje rodyklė pajuda ir yra girdimas tikslėjimas, taip kad pulsas yra girdimas ir matomas.

Dirbtinam kvėpavimui mašinos vartojamos labai dažnai ir visados, darant plaučių ar širdies operacijas, nes, atidarius krūtinės ląstą, pacientas pats nepajėgia pakankamai giliai kvėpuoti.

Darant bet kokią vidurių operaciją, visuomet duodama vaistų, kurie laikinai paralyžuoja visus raumenis, neišskiriant nė kvėpavimo raumenų. Tokiu atveju, kvėpavimas palaikomas dirbtiniu būdu, ar tam tikslui dupleks ritmiškai spaudant rankomis, arba tą darbą gali atlikti specialia mašina. Šis raumenų paralyžavimas yra reikalingas palengvinti chirurgui darbą, atsipalaidavusius raumenis lengviau susiūti. O svarbiausia reikia atpalaiduoti raumenis, esančius skrandžio ir žarnų sienelėse. Vidutinio stiprumo anestezija pa-

kankamai šių raumenų neatpalaiduoja, ir žarnos bei skrandis visticiek juda, vyksta peristaltika, kas trukdo operuoti.

Sios bei daugelis kitokių pagelbiinių priemonių įgalina palyginus saugiai pacientus laikyti užmigdytus, reikalui esant, gana ilgus valandas, o chirurgas gali koncentruotis savo darbe, nes jam nereikia rūpintis pacientu operacijos metu. Laike anestezijos anestetistas taip pat reguliuoja cukraus bei druskos skiedinių administravimą, seka kraujavimą ir, reikalui esant, rūpinasi kraujo transfūzija.

Iki šiol, kaip pastebėjote, keletą kartų vis minėjau anestezijoje vartojamas dujas ar skysčių garus. Bet nevienai iš jūsų gal teko asmeniniai patirti, o kitos greičiausia esate girdėjusios, kad pacientas yra užmigdomas, įleidžiant į veną vaistus, vadinamus **peutotal**. Iki **peutotal** atradimo tai yra iki 1934 metų, pacientai būdavo užmigdomi eteriu, chloroformu, vėliau cyclopropanu, uždedant ant veido maskę. Nieko blogo! Bet pacientai nemėgsta šio metodo, nes neįprastas kvapas daugumai yra nemalonas, atrodo, kad yra sunku kvėpuoti. Nervingesni pacientai net pasidaro isteriški, pradeda blaškytis.

Peutotal yra labai stiprus vaistas, ir nuo mažo jų kiekio pacientas ramiai užmiega per minutę ar dvi. Deja **peutotal** yra labai trumpai veikiantys vaistai. Gi pakartotinos dozės jau kenkia širdžiai, sumažina kvėpavimą. Smegenyse esantieji centrai, nuo kurių priklauso kraujagyslių susiaurėjimas bei išsiplėtimas, taip pat yra labai jautrūs šiam vaistui, ir truputį per didelis jo kiekis gali būti priežastis šoko. Kai **peutotal** buvo išrasta, su dideliu entuziazmu jis buvo pradėtas vartoti net ir ilgesnėms operacijoms. Ir, deja, ne vieną gyvybę šis bandymas kainavo.

Šiandien **peutotal** vartojama tik kaip užmigdyimo priemonė arba procedūroms, kurios tęsiasi neilgiau, kaip 5 minutes. Kai pacientas užmiega, anestezija palaikoma įvairiais dujų mišiniais, kurių sudėtis priklauso nuo paciento sveikatos stovio, operacijos rūšies bei individualaus anestetisto pagėmimo ir patyrimo tą ar kitą dujų mišinį vartoti.

Šiandien plačiai vartojamų anestezijoje skysčių garai, kaip pavyzdžiui fluothane, nedega, nėra sprogo pavojaus, retai po anestezijos vemiama, greit pabundama blaivia galva. Šių savybių neturi eteris. Eteriu pacientą užmigdyti ilgai trunka, dar ilgiau trunka pacientui pabusti. Maždaug 70% pacientų vemiam, kas yra ne tik nemalonu, bet po vidurių operacijos net ir pavojinga. Be to, eterio ir cyclopropano garai, pasiekę tam tikrą koncentraciją, sprogo tam nuo menkiausios kibirkštėlės, kuri gali susidaryti net niekam nepastebint. Duodant eterį, negalima operacijoje vartoti jokių elektrinių instrumentų, o šiais laikais jų gana gausu. Elektros kibirkštis gali susidaryti ir statiniu būdu, pvz. patraukus staliuką per grindis, atsimušus

metaliniam instrumentui vienas į kitą ir panašiai. Nors saugojamasi tokių dalykų, bet nelaimių nors ir retai, įvyksta.

Eteris turi ir gerų savybių: jis nesumažina kvėpavimo, nebent labai daug jo vartojama, mažiausia kenksmingas širdžiai iš visų anestetikų ir vidutinėse koncentracijose pakankamai atpalaiduoja raumenis taip, kad paralyžuojančių vaistų nereikia vartoti.

Aš asmeniškai eterį suaugusiam esu vartojusi tik du kartus vien dėlto, kad kažkaip net ir nepatogu baigti anestezijos, praktiškai nepatyrus eterio veikimo, kuris tokius ilgus metus taip plačiai buvo vartojamas. Šiandien tik vaikų anestezijoje eteris dažniau vartojamas, nes vaikai lengvai jį pakelia, retai vemiam.

Kalbant apie anesteziją, negalima nepaminti vietinės, lokalinės anestezijos. Visiems yra žinoma, kad skausmas yra jaučiamas nervais, kurie išėję iš galvos bei nugaros smegenų išsišakoja po visą kūną. Yra vaistų, kuriuos suleidus arti nervo, nervas yra laikinai užmarinamas, ir ta kūno dalis, kurioje jis išsišakoja, tampa nejautri. Kiekvieną nervą kūne galima užmarinti. Tačiau norint nervą užmarinti, reikia jį adata pasiekti, dažniausiai prieš jam išsišakojant. Gi adatos niekas nemėgsta, o nervingi žmonės, ypač moterys, dažnai net panikiškai bijosi.

Todėl ši anestezijos forma vartojama rečiau, dažniausia tada, kai anestezijos palaikymas dujomis dėl kokių nors priežasčių yra pavojingas. Kaip pavyzdžiui, jei yra žinoma, kad pacientas yra neseniai valgęs. Jei skrandis yra pilnas, laike anestezijos yra pavojus, kad pacientas gali vėmti ir nesuvirškintą maistą įtraukti į plaučius.

Virškinimas, gimdymo skausmams prasidėjus, ypatingai sulėtėja, ir maistas, net ir skysčiai, gali būti skrandyje iki 8 valandų. Nors tūkstančiai gimdyvių Kanadoje yra užmigdomos laimingai, bet 7 motinos miršta kasmet dėl šios priežasties. Tai nedidelis procentas, bet visticiek reiškia, kad tai nėra ideali anestezija. Sveikos, jaunos motinos gyvybė yra neįkainuojama.

Šiai, palyginus nors ir retai komplikacijai išvengti, smarkiai propaguojama taip vadinama epiduralinė anestezija. Tai yra vietinės anestezijos forma. Yra užmarinami nervai, einą į kūną žemiau juosmens. Šie nervai išeina iš nugarkaulio smegenų. Toje vietoje jie ir užmarinami. Šią formą reikia skirti nuo spinalinės anestezijos. Pastaruoju atveju vaistai suleidžiami tiesiai į skystį, betarpiškai supantį nugaros smegenis. O epiduralinės anestezijos atveju, nervai užmarinami jau jiems išėjus iš nugaros smegenų. Nuo epiduralinės anestezijos didelių komplikacijų nėra, gi nuo spinalinės — retkarčiais pasitaiko. Taigi, patyrusiose rankose epiduralinė anestezija yra saugi, nekenkia nei motinai, nei kūdikiui.

Baigdamą norėčiau paminėti ir pa-

ciento psichologinį nusiteikimą, kuris irgi turi įtakos anestezijoje. Faktas, kad dauguma pacientų jaučia baimę, baimę operacijos, kadangi tai surišta su skausmu. Baimę anestezijos. Kodėl? Aš kai kada paklausiu pacientą, kodėl jis bijosi. Visuo met išgirsi atsakymą: "nežinau". Man atrodo, kad kaip tik ši nežinia ir sukelia nerimą ir baimę. Peršasi išvada: jei žmonės daugiau žinotų, tikriausiai mažiau bijotų. Nervingumas ir baimė iššaukia daug pasikeitimų organizme: vidurių sekrecijos liaukų veikimas padidėja, širdis smarkiau dirba, kraujagyslės susiaurėja, visa medžiagų apykaita padidėja. Tokiam pacientui užmigdyti reikia daugiau anestezijos, negu ramiam žmogui. Žinoma, kartą užmigus, pamažu šie reiškiniai pranyksta, bet tas gali trukti iki pusės valandos.

Nervingumui ir baimei sumažinti duodama raminančių vaistų maždaug valandą prieš operaciją.

SKAITYKITE

"MOTERĮ"

IR

UŽPRENUMERUOKITE

SAVO

DRAUGAMS

1966

METAMS!

PORCELANAS

A. ŠARŪNIENĖ

Indai yra įdomus objektas, visais laikais sukėliaš žmonėse platų interesą. Kiekviena rasė yra palikusi savo progreso ir kultūros antspaudus indų palaikuose, iš kurių daug kas yra sužinoma. Pirmos babiloniečių knygos buvo įrašytos deginto molio plokštėse, ir po jų ta natūrali gamtos medžiaga buvo naudojama ne tik praktiškam tikslui, bet ir meninei kūrybai.

Kiniečių Sung perijodo porcelano grožį, ramų persų dvasingumą, asyriečių karingumą ar olandų prisirišimą prie savo žemės, — visus tuos savumus rasime įrašytus išlikusiuose jų induose, keramikoje, porcelane. Porcelanas buvo pradėtas gaminti Kinijoje daugiau kaip prieš 1200 metų. Keramika daug senesnė; puodus jau lipdė priešistoriniai žmonės. Marco Polo atsigabeno iš Kinijos porcelano gaminių, paminėdamas žodį „porcelana“. Spėjama, kad terminas kilo dėl porcelano paviršiaus glazūros panašumo į sraigių kiautų paviršių. Baltumas, lengvumas ir permatomumas (prieš šviesą) yra pagrindinės porcelano savybės, skiriančios jį nuo kitų keramikos dirbinių. Tikras porcelanas, suduotas, duoda rezonuojantį garsą. Porcelano permatomumas paeina nuo plonumo. XVII amžiuje, pagyvėjus prekybai su T. Rytai, porcelano rinkimas patapo didikų mada; palengva ir Europoje prie dvarų įruošose dirbtuvėse buvo pradėta gaminti porcelaną. Mada, dekoravimo stiliai, papročiai, skirtingos medžiagos ir formulės suformavo gaminius, kurių pažinimas sudaro lyg atskirą mokslą. Yra visa eilė veikalų, katalogų, kuriais naudojasi porcelano rinkėjai.

Porcelanas gaminamas iš molio, lauko špato ir kvarco lydinio. XVIII amžiuje Anglijoje buvo pradėtas gaminti „bone china“ porcelanas, savo sudėtyje turįs gyvulinių kaulų. Porcelano kokybė lengviausiai nustatoma iš glazūros. Vadinamas kietasis kinietiškas porcelanas deginamas karštu su glazūra vienoje augštoje temperatūroje, kartais procesą pakarto-

jant. Kietasis porcelanas neturi porų, yra patvaresnis. Minkštasis turi porus ir jo glazūra dedama po pirmo deginimo, naudojant žymiai mažesnę temperatūrą. Minkštojo porcelano glazūra linkusi nusidėvėti ir sutrūkinėti. Porcelano gaminio antroji, šiukščioji pusė paprastai nusitepa, yra lengvai nuvaloma nuo kieto porcelano, o kietame porcelane glazūra būna įsigėrusi ir neišvalo. Porcelanas, paliktas be glazūros, vadinasi „bisquit“. Jis daugiausia naudojamas figūroms. Maria Antoinette buvo didelė tų „bisquit“ figūrų mėgėja. To meto garsiose Severės dirbtuvėse buvo pradėta gaminti porcelanas su atspausdais piešiniais, portretais, vaizdais. Iki XVIII amžiaus vidurio Vidurio Europos porcelano dirbiniai buvo augštos kokybės, papuošti rankų darbo ornamentais ir prieinami tik didikams. Saksonija pirmoji Europoje pasisavino kiniečių porcelano ga-

Royal Worcester

mybos techniką, bet Anglija pradėjo gaminti skoningus, praktiškus indus, prieinamus masėms. Josiah Wedgwood išpopuliarino savo indus ne tik Anglijoje bet ir visoje Europoje bei Amerikoje. Plačiai žinomas Wedgwood kūriny — klasikinė Portland vaza, kurios kopijos gaminamos ir dabar. Vadinamieji Jasper gaminiai — baltos klasikinės figūros, mėlyname, juodame ar tamsiai pilkame fone, tebėra ir šiandieną populiarius ir tiesiog vadinami „wedgwood“. Anglija tebeplėsia porcelano gamyboje. Be Wedgwood žinomos Spode, Daulton, Derby Wordster firmos. Šiame kontinente ne taip populiari, bet pažymėtina Bavarijos Rosenthal firma. Švedų indams skiriamas ypatingas dėmesys, nes jie savo paprastumu, modernia idėja ir linija atitinka moderniai šio meto nuotaikai.

Indų subtilus grožis, intriguojantis trapumas patraukia labiau nei sidabro ar vario išdirbiniai. Trapų porcelano indą laikome rankose atsargiai; mažiausias neatsargumas ir tas grožis gali būti sudaužtas. Gražus indas sukelia pasididžiavimą, nuosavybės jaus-

Meissen'o figūrėlė

mą. Paprastai perkame gerą indų komplektą ne metams, dviems, bet savo visam gyvenimui. Pasirinkti indai reflektuoja mūsų skonį. Jei perkame dalimis, apžiūrėkime visus gabalus, nes dažnai rasime puodelius nepatogios formos, servavimo indus per didelius ar per brangesnius ir t.t. Atkreipkime dėmesį į glazūrą: šiurkštus paviršius apie kraštus ir puodelių ašes, nelygi apačia rodo nepakankamą glazūros sluogsnį. Jeigu indai yra išdekoruoti raštu, jis turi būti po glazūra. Virš glazūros piešti raštai paprastai nėra atsparūs indų plovimo mašinoms. „Bone china“ indai yra augščiausios kokybės, pasižymi savo stiprumu ir baltumu, gaminami tik Anglijoje. Vadinamieji „earthenware“ arba dalinai porcelano indai yra sunkesni, tekainuos maždaug trečią dalį kainos, bet lengvai iskeliami, o įskelti absorbuoja skysčius.

Populiarūs ir vadinami „melamine“ plastikiniai indai, pasižymi savo lengvumu ir nedūžta, bet yra lengvai subraižomi ir dažnai sugeria skysčius ir palieka dėmes. „Melamine“ indai gali būti plaunami mašinomis.

„China“ indai turi būti plaunami su muilu, perplaunami karštu vandeniu ir greitai iššluostomi. Juos sudedant, patieskime popierių tarp lėkščių. Jei puodeliai dedami vienas į kitą, taip pat turi būti atskiriami popieriumi. Geri puodeliai neturi būti kabinami, nes ašelės greičiau nutrūks.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

COCO CHANEL APIE MOTERS AMŽIŲ IR STILIŲ

Neseniai garsioji madų karalienė buvo korespondento paklausta apie moters amžių.

„Kai pasieki keturiasdešimt penkis — jau nebesi jauna. Jei kas vaizduojasi tokio amžiaus esanti jauna — klysta. Ir jei elgiasi kaip jaunuolė — elgiasi kvailai“.

„Bet jūs esat garsi savo 'jaunos išvaizdos' madom“, pastebėjo korespondentas.

„Tai reiškia, kad moteris turi atrodyti tiek jauna, kiek jos amžiui įmanoma. Keturiasdešimtinės turėtų užmiršti, kaip žavingai jos atrodė dvidešimties metų — blondinės, šviesiai mėlynom suknelėm. Reikia stengtis būt žaviai savo amžiuje. Jaunystę turi pakeisti paslaptینگumas, šarmas, žavumas. Tikroji elegancija nepriklauso tik ką iškopusioms iš mergaičių amžiaus, bet kaip tik toms, kurios jau subrendę. Moteris yra visada stipresnė už vyrus. Vyrų yra moterų pagimdę ir jie visada įieško motinų, ne Lolitų. Jei aš turėčiau sūnų, aš stengčiausi būti jiems pačia gražiausia, pačia įdomiausia moterim, iki jie nesutiktų savo pasirinktų mergaičių — būsimų žmonių. Juk tam nereikia pinigų, tik širdies turtų, elegancijos“.

„Kas gi yra elegancija?“ — pertraukė korespondentas.

„Tik ne pinigai“, atsakė Chanel. „Tai nėra priešingybė skurdui. Tai yra priešingybė vulgarumui ir apsileidimui. Moteris gali būti per daug pasipuošus, bet niekad neperdaug elegantiška. Jei moteris negraži, su laiku žmonės pripras ir to nepastebės, bet jei netvarkinga, apsileidusi — niekad neužmirš. Ir juk tiek mažai tam reikia: vieno kito gero įpročio — grakščios eisenos, gražaus sėdėjimo, vaikščiojimo, ne vien tik apsirengimo. Pirmiausia žmonės turi pamėgti tave pačią, tavo buvimą. Juk visada gali rasti būdų atrodyti patraukliai. Tai daug geriau, negu grožis. Ilgiau tveria“...

„Kas gi Jus pastūmėjo 1954 metais vėl atidaryti savo madų saloną“, vėl paklausė korespondentas. „Ar nuobodulys?“

„Ir nuobodulys ir taip vadinamoji 'Naujoji Linija' (New Look)“, atsakė Chanel. „Ta nesamone apie nesamą korsetą, nesamone, kad mados priklausdavo nuo sesono ilgumo — į viršų — žemyn, žemyn — į viršų. Tais metais padalkos nustumko žemyn. — Mada juk iš tikro yra skonio klausimas, gero skonio. Suknelių ilgumas priklauso nuo kojų. Jei kojos gražios — rodyk jas, jei ne — slėpk. Visai suprantama tiesa. Šiandien yra vienas madų kūrėjas, kuris būtinai nori rodyti kelius. Ar jūs žinot, kiek keturiasdešimties ar penkiasdešimties metų moterų turi gražius kelius? Labai labai mažai. Keliai yra arba per riebiūs arba per liesi. Kam gi tuos kelius rodyti, tiesa? Tas vadinamasis 'New Look' — juk tai vyrų pasiūpymas iš moterų. Mane tai taip supykino, kad ryžausi vėl grįžti į madų pasaulį. Viena mano pažįstama pasiskundė, kad Dioro suknelė ją 'įdūrė'. Tos jo suknelės buvo pilnos sukietinimų ir kaulų. Jos pačios galėjo stovėti kampe pastatytos, nereikėjo joms ir gyvų modelių. Suknelių modeliavimas nėra architektūra. Jei lyginti jį su menais — jis atitiktų skulptūrai. Moteris turi jaustis savo rūbuose laisvai, lyg tai būtų jos antroji oda. Aš visada stengiuosi moteris įvilkti į patogias sukneles. Juk nepatogumas aboliučiai nieko grožiui nesuteikia. Kai aš kuriu naują fasoną, aš kuriu jį tiesiai ant modelio. Pasiimu medžiagos, žirkles ir daug špilkų. Aš beveik niekad nedarau škių. Suknelių išmodeliavimas nėra menas. Tai yra skonis ir profesinė patirtis. Negaliu pakeisti mėgėjų, kurie škiuoja modelius su dviejų jardų ilgumo kojom ir špilkinėm galvutėm. Dažnai aš, susidaigęs sukneles, pasimatuoju patį ant savęs. Jei jaučiuosi patogiai ir ji gerai guli — aš patenkinta.“

Sako, kad mano modelius masiniai kopijuoja. Tegu — tai savotiškas manęs pagerbimas. Juk geras stilius turi pasiekti mases, turi plisti. Tai ir yra tikras stilius. Mados ir naujūmai praeina. Stilius lieka. Madas diktuoja neįprastos ir kartais kvailos idėjos. Jos praeina, kad užleistų vietą dar naujesnėms, dar neįprastesnėms idėjoms. Stilius lieka, jis atnaujinamas, jis pataisomas. Jis, kaip gyvas medis — tas pats, bet vis kitoks, kiekvieną pavasarį pasipuošęs naujais šviežiais lapais“.

MAZOS MERGAITĖS

Švenčių metu mažos mergaitės renčiamos šilko organza, aksomu ir linu. Suknelių liemens linija yra arba pakelta po krūtine, arba žemiau tikro liemens. Raudona, žalia ir violetinė — pačios populiariausios žiemos spalvos.

Prie suknelių dažnai priderinami ir apsiaustėliai. Aksominiai apsiaustai ir kepuraitės dažnai puošiami šermėnėlių uodegėlėmis. Išėginės suknelės užbaigiamos mežginių apikaklėmis ir rankogaliais.

Moderniškos motinos vėl atgaivino žiurštukų madą. Vienu metu žiurštukai buvo laikomi atgyvenusia viktoriajaniška tradicija. Bet nieko nėra praktiškesnio ir puošnesnio, kaip mažų mergaičių žiurštėliai. Neseniai Šiaurės Amerikos kontinento moteris, praktškumo sumetimais, dėvėjo namuose kelnes ir maitino savo šeimas gatavai paruoštais TV pietumais. Bet šiaandien moteris pradėjo daugiau domėtis virimo menu ir įdomia moteriška apranga namie, kaip pavyzdžiui — puošniai siuvinėtais megtukais ir ilgais vilnoniais sijonais. Ši pakraipa turėjo įtakos ir į mažų mergaičių aprangą.

Paprasti, dryžuoti ir taškuoti medvilniniai žiurštėliai apsaugo mokyklinės suknelės nuo dažais suteptų pieštukų, o puošnūs balti, mežginėliai ir valanėliai apsiuvinėti, tinka dėvėti ant ryškių spalvų aksominių suknelių, einant į svečius.

UŽMIRSKIM AUGŠTAS KULNIS

„Jei norit sugadinti savo naujos eilutės gerą išvaizdą — užsidėkite porą augštom kulnim batų“, taip pasakė Roland Jourdan, sūnus Charles Jour-

dan, vieno žymiausių batų gamintojo ir stiliaus kūrėjo Prancūzijoje. Roland, kuris pats yra taip pat batų stiliaus kūrėjas, neseniai lankėsi Toronte ir kalbėjo apie madas vietiniams batų prekybininkams.

“Prancūzijoje jūs niekad nepamatysite elegantiškos moters, dėvinčios batus labai augštomis kulnimis. Augštos kulnys juk yra bjaurios ir senamadiškos. Jos visiškai netinka prie naujų trumpesnių ir laisvų linijų drabužių”.

Nauji, trumpesni ir dažnai platus sijonai reikalauja batų trumpesniais galais ir storesnėmis žemesnėmis kulnimis. Jourdan kolekcijoje dienos metu dėvimi batukai turėjo 1½ ir 2 inčių kulnelius, o vakariniai batukai — 2½ inčių. Sonai, užpakaliai, net ir priekiai dažnai turėjo iškirpimus. Taip pat vėl madoje visai sukombinuoti dirželiai. Kai kurie stiliai priminė batus, dėvėtus keturiasdešimtais metais, bet dabar jų kulnys tiesesnės ir galai plokštesni.

Ponas Jourdan pastebėjo, kad Šiaurės Amerikos moterys yra išrankesnės, negu europietės. Čia batai gaminami ne tik pagal ilgį, bet ir pagal platumą. Tuo būdu, batų prekybininkai patiekia mažiau pasirinkimo stiliaus atžvilgiu, bet daugiau patogumo ir tinkamų išmėrų atžvilgiu.

MEKSIKIEČIO DEBIUTAS

Neseniai Toronte buvo atidaryta pirmoji meksikiečių madų paroda. Jos atidaryme dalyvavo ir Meksikos konsulas, ponas Tejeda.

Kanadietės ponios labai entuziastingai sutiko meksikiečio Gene Matouk modelius. Kiekvienas jo modelis bu-

vo su tokia atyda ir meile paruoštas, kiekvienas dėvėtinas, ne karikatūriškas, nepaprastai gražių spalvų ir formų. Daugelis jų buvo nepakartojami savo spalvomis, nes medžiagos Meksikoje dažomos daržovių dažais.

Ponas Matouk, pradžioje studijavęs architektūrą, visada domėjosi formos apipavidalinimu. Vėliau jis studijavo piešinį ir iliustracijas. Jo rūbams piešiniai paruošti nepaprastai kruopščiai ir detaliai.

“Aš visada pritaikau rūbą moters proporcijoms, taip pat ir jos charakteriui”, pasakė Matouk, “Man netrunka nuspręsti jos būdą, kas jai tinka, ir ar ji turi skonį”.

Viena mergina, modeliuojanti vakarinę Matouk suknelę, entuziastingai

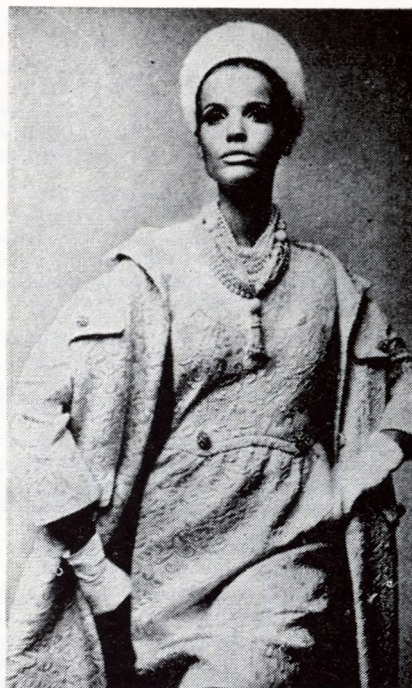
pareiškė: “Pagaliau atėjo madų kūrėjas, kuris myli moteris ir žino, kas joms gražu ir patogiu. Juk, dėvėdama šią suknelę, aš galiu laisvai atsisėsti ir patogiai pavalgyti vakarienę”...

Matouk naudoja savo stiliuose meksikietiškus motyvus ir gausias, gyvas spalvas. Jo šaliai yra pončo pavidalo — trikampiai. Jo naudojamos medžiagos — Meksikos indijonų austa medvilnė ir importuota organza, aksomai, mežginiai ir šilkas. Jo vakarinės suknelės siuvamos dažnai iš dviejų dalių, su pončo trikampių užbaigta apačia bliuzkutėmis, siuvinėtom auksu, perlais ir sekvinais.

MODELIUOTOJOS ORGANIZUOJASI

Neseniai Prancūzijoje gimė modeliotojų profesinė sąjunga ir iš karto pradėjo energingai reikštis. Sąjungai vadovauja Micheline Renault, kuri, žinoma, yra gražuolė, bet ir aktyvi, energinga veikėja.

Modeliuotojų profsąjungai priklauso keli tūkstančiai jaunų moterų,

dirbančių didelėse ir mažesnėse firmose; nemaža jų dalis dirba reklaminėse agentūrose. Jų profesinė sąjunga savo programoje reikalauja lygių socialinių teisių, kokias turi kitų profesijų darbininkai, būtent: atlyginimų pagal kolektyvias sutartis su darbdaviais, visų sąjungos narių apdraudimo (iki šiol tai buvo darbdavio geros valios reikalas) ir senatvės pensijų.

Rimtą rūpestį profesinėms modeliotojoms sudaro svetimšalių konkurencija. Šiuo metu Prancūzijoje tik 20% modeliutojų tėra prancūzės, o 80% sudaro švedės, vokietės ir aplamai šiaurietės, kurių tipas yra labai madingas. Prancūzės modeliutojos anaipol nesivadovauja patriotiniais jausmais; jos skundžiasi, jog svetimšalės, nemokėdamos pajamų mokesčių, kaip turistės, užsiangažuoja 2-3 mėnesiams, ir tuo būdu konkuruoja prancūzės, žemindamos joms uždarbio lygį. Nemokėdamos pajamų mokesčių, svetimšalės dirba už mažesnę atlyginimą.

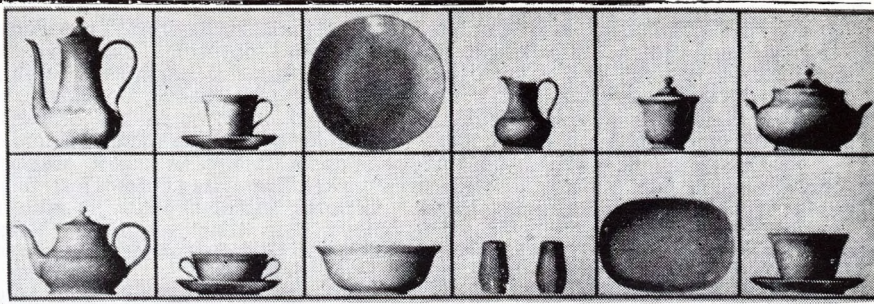
Modeliuotojų profesinė sąjunga akcentuoja jų orumo kėlimą: nori išvalyti modeliutojų profesiją nuo įtartino elgesio darbuotojų.

J. Gs.

• Šeimininkų kampelis

VEDA A. MIKSIENĖ

Kapota silkė

- 3 išmirkytos pieninės silkės, išvalytos nuo kaulų ir odos;
- 1 vidutinio didumo svogūnas, sukapotas ir alyvoj pakepintas;
- 1 kėtai virtas kiaušinis;
- 1 vidutinio didumo saldžiarūkštis obuolys;
- 1 baltos duonos riekutė, acte pamerkyta;
- 3-4 šaukšteliai cukraus;
- 1 šaukštas alyvos.

Cukrus ir alyva dedasi pagal skonį. Kapoti silkė ant lentos. Ją susmulkinus, dėti paeiliui kitus 4 produktus, kol bus viskas smulkiai sukapota. Idėjus į dubinėli, pridėti cukrų ir alyvą. Gerai išmaišius, dėti ant pailgos lėkštės, padarant silkų formą. Tinkamai paruošus, tinka ir bufeto stalui.

Jūros vėžiukai (shrimp) marinuoti

- 2 svarai išvirtų, nulupty ir išvalytų vėžiukų
- 3 dideli, raudoni, itališki svogūnai, supjaustyti plonai;
- 2 lauro lapeliai;
- druskos, pipirų "hot pepper sauce" (buteliukyje);
- 1 citrina, plonai supjaustyta;
- ¼ puoduko "capers";
- ¼ puoduko smulkiai sukapotų petruškų;
- 2 šaukšteliai tarragon'o prieskonių;
- "Olive" alyvos; citrinos sunkos.

Vėžiukus virti verdančiam padruskintam vandeny 3-4 minutes. Persunkti ir atšaldžius nulupty ir išvalyti. Paėmus molinį ar stiklinį indą, dėti eilėmis: svogūnus, vėžiukus, susmulkintus lauro lapelius, druską, pipirus "hot pepper sauce". Ant viršaus pridėti citrinos riekes, "capers", tarragono prieskonius, užpilti alyvą, kad vos pasidengtų, ir išspausti citrinos sunką. Pastatyti 4-5 val. į šaldytuvą. Skanu ant mažų, sviestu pateptų ruginės duonos gabalėlių su ridikėlio ar šviežio agurko riekele šalia.

Glazuruotos salmon žuvies riekės (steaks)

Labai tinka bufeto stalui. Proporciją didinti pagal reikala.

- 2 puodukai vandens;
- 2 riekės citrinos;
- 1 morka pjaustyta;
- 1 svogūnas pjaustytas;
- 1 lauro lapas;
- 3 saldūs pipirai;
- ½ šaukšt. "tarragon" ar "thyme" prieskonių;
- 1 šaukštelis druskos;
- 4 salmon žuvies riekės.

Užvirinti buljoną iš pirmų 8 dalių. Paėmus nemažą gabalą merlės, ant jos uždėti lėkštę su žuvimi ir atsargiai įleisti į verdantį buljoną. Uždėti dangtį ir ant jo užlenkti merlės kraštus. Lengvai virinti apie 10 min. arba kol žuvis, šakutę pabadžius, lengvai skirsis. Tada už merlės kraštų paėmus atsargiai iškelti, nupylus lėkštę atsiradusį skystimą. Atvėsinus atsargiai nuimti odą ir pastatyti į šaldytuvą.

Glazūra: 1 vokelį paprastos želatinos įpilti į ½ puoduko perkošto buljono, kuriame žuvis virė; po to su šiuo želatinos mišiniu gerai išmaišyti ¼ puoduko majonezo.

Ant atšalusios žuvies riekių pilti šaukštu glazūrą, kol pasidengs. Puošti galima virto kiaušinio riekutėmis, "olives", petruškų žalumynais, šviežio agurko riekutėmis, mažais pami-dorėliais.

Austriškas lazdynų riešutų tortas

2-9 inčų didumo formas patepti sviestu ir iškloti pateptu sviestiniu popieriu.

- 1½ puoduko riešutų (apie ½ sv.) sumaltų smulkiai;
- ½ puoduko miltų;
- ½ arbatinio šaukštelio "instant" kavos miltelių;
- ½ arbatinio šaukštelio karčios kavos miltelių persijoti ir sumaišius gerai su maltais riešutais atidėti laikinai į šalį.

Paėmus didelį dubenį plakti:

- 6 kiaušinio trynius;
- ½ puoduko cukraus;
- 1 šaukštelį tarkuotos citrinos žievės;
- 1 šaukštelį romo;

½ šaukštelio vanilijos iki tirštumo. Atstačius tą, plakti:

6 baltymus; į juos beveik išplakus dėti po šaukštą ½ puoduko cukraus. Plakti, kol indą pavertus, baltymai nejudės.

Švelniai dirbant, baltymus ir riešutų mišinį dėti dalimis į išplaktus trynius ir atsargiai maišyti, kol tešla bus vienoda.

Kepti 350°F krosnyje 25-30 min. Išėmus atvėsinti ir išimti iš formų. Perpjauti kiekvieną į 2 ar 3 dalis. Sudrėkinti kiek praskiestu konservuotų vaisių sirupu. Tepti sekančiu kremu.

Sviesto ir kiaušinių trynių kremas

Viršutiniame (double boiler) puode plakti:

6 trynius, dedant po truputį ¼ puod. cukraus, sumaišyto su ½ arbatinio šaukštelio krakmolo. Išplakus pilti po truputį ¼ puoduko grietinėlės.

Uždėti ant pamažu verdančio vandens ir nuolat maišant kaitinti, kol sutirštės. Užtruks apie 17 minučių. Nuimti nuo ugnies ir pridėti 2 šaukštelius vanilijos. Uždengti ir atvėsinti įdėti į šaldytuvą.

Mišinui atšalus paimti 1½ puoduko šviežio nesūdyto sviesto ir trinti iki baltumo. Turint mikserį, plakti pirma vidutiniu greičiu, kai suminkštės — greituju, kol sviestas bus baltas ir kiekis padidėjęs. Tada dėti po šaukštą, vis plakant, trynių ir grietinėlės mišinį. Kai viskas bus įplakta, pastatyti šaldytuvą, kad atvėstų.

Šią kremą galima pasidaryti iš anksto. Gerai uždengtas gali stovėti šaldytuve keletą dienų.

Kalakuto kamšalas

- 2 dideli svogūnai, sukapoti;
- 1 puodukas sukapotų salierų;
- ½ puoduko sviesto;
- 1 puodukas pecan riešutų, stambiai sukapotų;
- ½ puoduko džiovintų aprikosų sukapotų;
- 1 vidutinio didumo obuolys, nuluptas, išvalytas nuo sėklų ir sukapotas;
- 1 šaukštelis druskos;
- 1 šaukštelis (poultry) prieskonių;
- 2 šaukštai smulkiai sukapotų šviežių petruškų;
- 6 puodeliai truputį padžiuvusios baltos duonos trupinių (apie 12 riekučių).

Didelį keptuvėję, sviestą įkaitinus, kepinti svogūnus ir salierus, kol suminkštės (apie 5 min.). Tada dėti likusius produktus, išskyrus duonos trupinius. Pakepinti dar 3 min. Vis-

ką pilti ant duonos trupinių ir lengvai maišyti, kol trupiniai vienodai sudrėks. Paragauti, ar yra užtenkamai prieskonių. Kamšalo pakanka 12 sv. paukščiui.

Punčas (Punch), (porcija 24 asmenims)

3½ puod. cukraus ir
3 puod. vandens.

Virti 5 minutes.

Pridėti:

6 puod. stiprios arbatos;

1 puod. citrinos sunkos;

1 puod. apelsino sunkos;

4 puod. spanguolių sunkos.

Sumaišius pastatyti šaldytuvan 3 valandom. Prieš servuojant pridėti — 8 puod. šalto gingerale ir citrinos ir apelsino riekucių papuošimui.

Švenčių punčas

(porcija 25 asmenims)

1 pakelį (12 oz) užšaldytų braškių;

2 šaukštus tarkuotos "lime" žievės;

2 šaukštus "lime" sunkos.

Pavirinti 10 minučių.

Atvėsinus pridėti:

1 butelį Burgundy vyno;

1 butelį Champagne;

1 butelį Sauterne ir

ledo gabalų.

Eggnog lengvas

(porcija 25 asmenims)

6 kiaušiniai, gerai suplakti;

¾ puod. cukraus;

1 puod. brandy ar sherry;

2 puod. pieno;

½ šaukšt. tarkuoto muškato riešuto.

"Pecan" riešutų piršteliai

1 p. tamsiai rudo cukraus,

1 p. minkšto sviesto,

1 kiaušinis,

½ šaukštelio vanilijos,

2 p. persijotų miltų.

1 gerai išplaktas kiaušinis,

½ p. tamsiai rudo cukraus,

½ p. tamsiai rudo cukraus,

1 p. stambiai kapotų "pecan" riešutų.

Kepti prie 350 l. apie 20-25 min. arba kol gražiai paruduos.

Kepimo formą (15x10x1 inčų didumo) lengvai ištepti sviestu.

Gerai išsukti sviestą su cukrumi, pridėti kiaušinį ir vaniliją. Gerai įmaišyti miltus. Tešlą ištepti į paruoštą formą, jos viršų patepti plaktu kiaušiniu, pabarstyti ½ p. cukraus, užpilti kapotus riešutus ir vėl apibarstyti kita ½ p. cukraus. Viską gražiai išlyginti. Iškepus atšaldyti formoje ir supjaustyti pailgiais gabaliukais (maždaug 2x1 inč.).

Pastaba: tamsiai rudas cukrus duoda geresnį skonį, bet galima naudoti ir šviesesnį rudą cukrų.

Ar žinote:

Kad norint panaikinti žuvų, svogūnų ar panašų kvapą nuo rankų, jas reikia trinti su druska.

Paraudusias nuo indų plovimo ar skalbimo rankas galima pabalinti ir raukšles išlyginti, palaikius 5 minutes dubenyje šilto vandens, sumaišyto su 3 šaukštais druskos.

Norint panaikinti česnako kvapą burnoje, reikia pakramtyti žalių petruškų lapelių.

Tangerinų frappe

1 (6-oz.) dėžutė šaldytos tangerinų sunkos,

2—3 šaukštai citrinos arba "lime" sunkos,

2 šaukštai "grenadine",

¾ puoduko vandens,

2 kiaušinio baltymai (neplakti),

1 puodukas soda vandens, ledo.

Atidaryti viršų ir apačią dėžutės ir iškratyti šaldytą sunką tiesiai į "blenderį". Supilti citrinos sunką, "grenadine", vandenį ir kiaušinio baltymus, uždengti ir sukti apie minutę laiko, arba iki mišinys bus vienoda putelė. Įpilti sodą ir užpilti ant smulkiai sudaužytų ledų. Pasidarys apie 26 uncijos.

Duoti svečiams 5 uncijų koktelio stikluose. Prie to tinka pikantiški užkandėliai (appetizers).

Šaldytos spanguolių salotos

1 mažas pakutis citrinos arba ananaso skonio "jello"

½ puoduko verdančio vandens,

½ apelsino perpjauto į 4 dalis,

½ puoduko valakiškų riešutų arba

pekanų (pecans),

2 puodukai nevirtų spanguolių,

½ puoduko apelsino arba ananaso

sunkos.

Supilti "jello" iš pakučio į "blenderį", užpilti verdančiu vandeniu ir leisti pasukti trumpai. Sudėti skilteles apelsinų ir riešutų. Įjungti "blenderį" ir sukti, iki bus smulkiai sukapota. Sudėti nuplautos spanguoles ir sunką, sukti apie 3—4 sekundes, iki spanguolės bus rupiai sukaptos. Supilti į palyvuotą formą arba į 12 "muffin" indelių ir atšaldyti. Labai tinka prie keptos paukštiesenos.

KAS ŽINOTINA APIE MILTUS IR JŲ VARTOJIMĄ

Kepant pyragus, pasisekimas priklauso daug ir nuo miltų rūšies. Skirtingos rūšies kepiniams reikia vartoti ir tinkamus miltus. Skirtingų rūšių miltai daugumoje turi skirtingą kiekį klijų — gluteno.

Duonos miltai (Bread flour) turi didžiausią kiekį klijų ir duoda labai tvir-

tą ir elastingą tešlą. Tokia tešla labiausiai tinka mielinėms duonoms, nes gluteno kiekis padeda tvirčiau išsilaikyti mielių sudarytiems oro burbulėliams tešloje. Šios rūšies miltai vartojami daugiausia kepyklų duonoms ir krautuvėse beveik neįmanoma gauti.

"All-purpose" — visiems reikalsams vartojami miltai turi truputį mažiau gluteno, bet pakankamai geri kepti namuose duoną, miltines bulkutes arba mielinis kava pyragus, vaisinį pyragą, vėjo maišelius (cream-puffs).

"Pastry-flour" turi dar mažiau gluteno ir celių struktūra silpnesnė. Šitie miltai tinka trapiams ir jautriems pyragams, tortams.

"Cake flour" turi mažiausią kiekį gluteno ir tinka vartoti lengviems tortams, kaip "chiffon" ir kočiotiems tešlainiams.

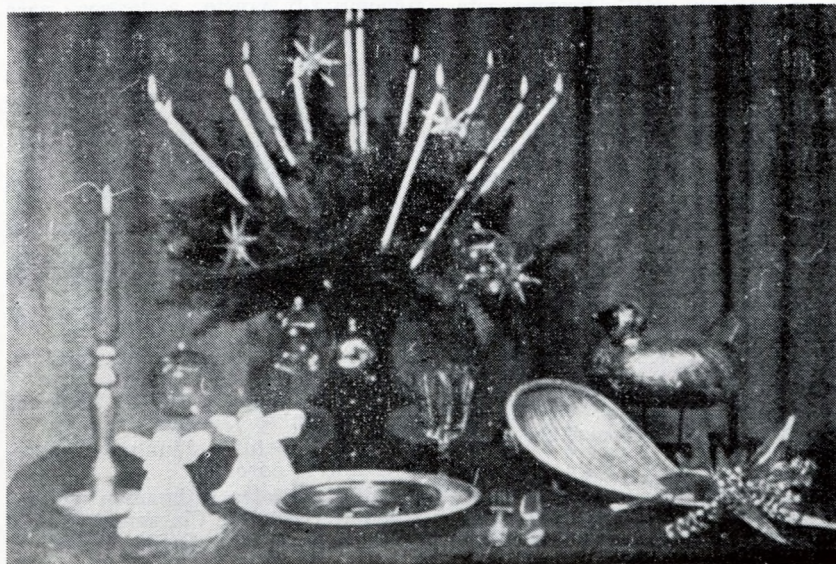
"TEFLON" KEPTUVĖ — KEPIMAS BE RIEBALŲ

Tai naujas išradimas, kasmet vis labiau populiarėjantis. Tam tikru procesu plastika padengtos keptuvės, prie kurių maistas kepant neprikimba, nors ir nevartojama jokie riebalai. (Verta dėmesio tams, kurios turi prisilaikyti dietos). Norint riebalų, galima įdėti tik dėl skonio. Valymas yra labai lengvas: reikia pamerkti į muiluotą vandenį trumpam ir keptuvė lengvai išsiplaus. Nors paviršius pakelia nemažą karštį, bet vis dėlto nepatartina vartoti labai karšta temperatūra. Nevartokite valymui dratinuko, nei šveitimo miltelių. Maišant ar vartant maistą, taip pat nevartokite metalinių įrankių, nes paviršius labai greitai susibraižo. Dažniausiai prie naujų keptuvių kartu yra parduodama ir medinis ar plastikinis šaukštas ir lopetėlė pavartymui.

Kartais keptuvės paviršius pasidaro dėmėtas. Šitokias dėmes galima pašalinti sekančiais: į penkias dalis vandens įpilkite vieną dalį namuose vartojamo skalbimui chloro (bleach). Tą mišinį įpilti į keptuvę ir pavirinti 7 minutes. Išpylus išplauti ir išdžiovinti.

Geros rūšies ir gerai prižiūrima keptuvė tarnaus daugelį metų.

A. Rusinienė

• Laiškai

Gerbiamoji "Moters" žurnalo
Redakcija,

Noriu pareikšti nuoširdžią padėką mano puseeriai p. P. Adomonienei už puikią dovaną — "Moters" žurnalo prenumeratą. Kanados moterys — redaktorės nesigaili tokių gražių straipsnių, patarimų. Linkiu joms neuilstamai darbuotis lietuvių kolonijos labui. Ponai Adomonienei dar sykį didelis ačiū!

Su pagarba —

V. Sventčionienė

1965 spalio 2 d.

Argentina

"Moters" žurnalo redakcijai ir skaitytojams siūnia nuoširdžius linkėjimus iš Madrido, Ispanijos. kun. K. Patalavičius.

• Atsiųsta paminėti

Jurgio Gliados romanas Agonija, išleista Nidos Knygų Klubu, Londone, D. Britanijoje. Knyga 408 psl. Kaina: nariams — minkštais viršeliais 12 šl., arba \$2.50, arba 7 DM; kietais — 16 šl., arba \$3.00, arba 9 DM. Nenariams — 25% daugiau.

Lietuvių Dienos, 1965 m. spalio mėn., Nr. 8. Vyr. redaktorius B. Brazdionis. Leidėjas A. F. Skirius. Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. Atskiuro Nr. kaina 65 ct. Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte. Garbės prenumerata \$10.00. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Laiškai Lietuviams Nr. 9 — spalio mėn. Redaktorius Kęstutis Trimakas, SJ. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Atskiuro numerio kaina 30 ct., metinė prenumerata \$3.00. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

Šaltinis Nr. 5 (24) 1965 m. spalio mėn. Tikibinės ir tautinės minties žurnalas. Leidžia Sv. Kazimiero S-ga. Red. S. Matulis, MIC. Prenumerata metams \$2.00 arba 15 šl. Redakcija ir administracija: 16, Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, England.

Skautų Aidas Nr. 8 — spalio mėn. ir Nr. 9 — lapkričio mėn. Vyr. redaktorius v. s. A. Saulaitis. Oficialus Lietuvių Skautų S-gos organas. Prenumerata metams \$3.00, pusei \$2.00, paskiras nr. 40 ct. Adresas: Skautų Aidas, P.O. Box 222, Thompson, Conn. 06277, USA. Prie žurnalo Nr. 9 yra priedas sesėms vadovėms ir broliams vadovams — Skautybė.

Eltos Informacijos — Litausher Informationsdienst Elta e. V., 7410 Reutlingen, Gratianusstr. 11, V. Vokietija. Savaitinis informacinis leidinys.

LKDS Biuletėnis — leidžia Centro Komitetas, 1224 E. 84th St., Cleveland, Ohio 44103. Spaudos ir infor-

macijos komisijos pirmininkas P. Balčiūnas. Administracija: A. Tamulionis, 414 E. 105th St., Cleveland, Ohio 44108.

Lietuvos Pajūris Nr. 1 (21), pirmasis 1965 m. ketvirtis. Leidžia Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių Dr-jos Centro Valdyba, vyr. red. A. Lymantas. Išeina keturis kartus į metus. Kaina \$1.00 metams bet kuriame pasaulio krašte, išskyrus Vokietiją (2 DM metams). Garbės prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: 5260 — 10th Ave., Rsm., Montreal 36, P.Q., Canada.

Lietuviai Amerikos Vakaruose Nr. 10 spalio mėn. ir Nr. 11 lapkričio mėn. Redaguoja redakcinis kolektyvas. Leidžia A. Skirius. Prenumerata metams \$3.00, atskiuro nr. 30 ct. Adresas: 4366 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas

Atkelta iš 17 psl.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso ruošimu ir pravedimu rūpinasi Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas (sutrumpintai PLJK Komitetas), sudarytas iš JAV ir Kanados lietuvių organizacijų pirmininkų bei atstovų ir PLB Valdybos kviestų asmenų. Aigis Zaparackas — pirmininkas (PLB atstovas).

Vaclovas Kleiza — I vicepirmininkas (PLB atstovas, JAV LB CV narys jaunimui).

Zita Acalinaitė — sekretorė (PLB atstovė).

Gabrielius Gedvila — vicepirmininkas (Santaros - Šviesos Federacija).

Rimas Staniūnas — vicepirmininkas (LST Korp! Neo-Lithuania pirmininkas).

Eugenijus Vilkas — vicepirmininkas (LSS Akademiniš Skautų Sąjūdis).

Gintaras Barkauskas (Lietuvių Jūrų Skautija).

Ramunė Kviklytė (Lietuvių Studentų Sąjunga JAV-se).

Antanas Rauchas (Studentų Ateitininkų Sąjunga).

Giedrė Rinkūnaitė (PLB atstovė, Kanados LB Krašto Valdybos narė jaunimui).

Margarita Rudis (PLB atstovė).

Kristina Sabaliauskaitė (Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjunga).

Romas Sakadolskis (Moksleivių Ateitininkų Sąjunga).

Vincetas Šamoška (Lietuvos Vyčiai).

Andrius Šileika (Kanados Lietuviai Studentai).

Dalia Tallat-Kelpšaitė (LSS Skaucių Sesių).

Kun. Kęstutis Trimakas, SJ (PLB atstovas).

Vladas Vijeikis (LSS Lietuvių Skautų Brolija).

Vytautas Kamatas (PLB Valdybos vicepirmininkas jaunimui).

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komiteto adresas:

PLJK Komitetas Lithuanian Youth Center, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636, U.S.A.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metų ir Jaunimo Kongreso lėšų teikimu rūpinasi Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Finansų Komisija sudaryta iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės kviestų asmenų.

Pranas Razgaitis — pirmininkas.

Vladas Adamkavičius — narys.

Aurelija Balašaitienė — išdininkė.

Šarūnas Lazdinis — narys.

Milda Lenkauskienė — vicepirm.

Dr. Vladas Ramanauskas — vicep.

Antanas Razgaitis — sekretorius.

Julijus Smetona — vicepirm.

Juozas — Stempuzis — prot. sekret.

Andrius Šenbergas — išdo sek.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Finansų Komisijos adresas:

PLJK Finansų Komisija Mr. Pranas Razgaitis, 1276 Eastwood Ave., Cleveland, Ohio 44124, U.S.A.

Pinigų ir aukas siųsti išdininkės p. A. Balašaitienės adresu.

PLJR Jaunimo Metų Talkos Komisija

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metų vykdymo skatinimu visame pasaulyje rūpinasi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Jaunimo Metų Talkos Komisija (sutrumpintai PLB JM Talkos Komisija). Ši Komisija talkina PLB Valdybai. PLJK Komitetui ir PLJK Finansų Komisijai. Ji sudaryta iš PLB Valdybos kviestų asmenų.

Garbės prenumeratos

Abraitienė V. — Cleveland, Ohio, Kačinskienė E. — Washington, D.C., Kazickienė A. — New Rochelle, N.Y.

Pietų Amerikos prenumeratoms aukojo:

\$4: — Liuimai S. V., Toronto, Ont.; Rusinai A. K., Toronto, Ont. \$4.00.

Žurnalui aukojo:

\$20: K. J. S. — Toronto, Ont., \$5:

Prel. Krupavičius M., Cicero, Ill.,

\$3 — Abraitienė V., Cleveland,

Ohio, Januškienė A., Dorchester, Mass

\$2 — Kapočenė M., Dorchestes,

Mass, Kuprionienė M., Ruston, Ill.

\$1 — Andriulevič M., Elk Point,

Alberta, Jančauskienė V., Cichago, Ill.,

Juškevičienė Z., Cicero, Ill., Kandro-

tienė I., Toronto, Ont., Lukošienė B.,

Langton, Ont., Mičiulienė M., Toronto,

Ont., Mickevičienė O. Chicago, Ill., Ty-

lienė V., Detroit, Mich

Klaidos atitaisymas

"Moters" žurnalo Nr. 5, 1965 m. rugsėjo-spalio mėn., 2 psl. 31 eilutėje įsibrovė klaida. Vietoje "Senasis dainavimas nebetenka prasmės..." turi būti "Senasis deinavimas nebetenka prasmės...". Atsiprašome autorių už šią klaidą. **Redakcija.**

"MOTERS" ŽURNALO BUVUSIO NOVELĖS KONKURSO DALYVĖMS!

Redakcijoje pasigendama kaikiurių konkurso dalyvių adresų. Prašomos atsiliiepti ir prisiųsti redakcijai savo adresus šios konkurso dalyvės: Žaltvykslė (Australija), Rūta Kiparisaitė ir Močiutė.

Andriekus L. OFM — Tėvams ir motinoms	2 nr. 21 p.	Krikščiūnienė E. — Šatrijos Ragana — Marija Pečkauskaitė	5 nr. 8 p.
Anysas M. dr. — Prutėnų senprūsių moterų ir jų socialinė padėtis	3 nr. 8 p.	Karvelytė-Dubauskienė A. — Nusidėjėlio ašara (eil.)	2 nr. 5 p.
Bučmys K. O.F.M. Didžiausia dovana istorijoje	6 nr. 2 p.	Lukoševičienė Irena — Motinos meilė	3 nr. 1 p.
Bučmys K., O.F.M. — Kristus ir mūsų prisikėlimas	2 nr. 2 p.	Matusevičiūtė Iz. — Moteris ir tikėjimas	1 nr. 20 p.
Cernavskis V. — Žmogus, laikas ir erdvė	6 nr. 4 p.	Matusevičiūtė Iz. — Julija Žymantienė- Žemaitė	4 nr. 2 p.
Čižikienė E. — Kada vaikas laimingas	1 nr. 18 p.	Matienė J. M. — 25 metai klastos ir apgaulės	3 nr. 5 p.
Eretas J. — Tremtis ar prakeikimas	1 nr. 4 p.	Orintaitė P. — Karalaitis Vilniuje (eil.)	1 nr. 3 p.
Gaučys P. — Moterų poezija ispaniškoje Amerikoje	3 nr. 10 p.	Pažėraitė K. — Antaniną Gustaitytę- Šalčiuvienę prisiminus	5 nr. 23 p.
Gaučys P.—Pietų Amerikos moterų poezija	3 nr. 13 p.	Paprockas V. dr. — Išvaizda ir charakteris	2 nr. 6 p.
Gaučys P.—Moterų būklė šių dienų pasaulyje	5 nr. 2 p.	Petrauskienė G. — Kelių kalbų mokymas	6 nr. 8 p.
Gimbutienė E. — Laisvalaikio užsiėmimai	4 nr. 11 p.	Pipiraitė S. — Kalėdų naktį (eil.)	6 nr. 7 p.
Gimbutienė E.—Mano močiutės kosmetika	6 nr. 11 p.	Prapuolenytė-Bunker S. — Močiutė prie ratelio	3 nr. 3 p.
Grigaitytė K. — Į Rytus ir į Vakarus (eil.)	1 nr. 3 p.	Petrutytė D. — veda skyrių "Vaiko auklėjimas".	
Gustainienė O. — Anestezija	6 nr. 21 p.	Ramunė V. — Kainas ir Abelis (fragmentas iš apysakos)	1 nr. 10 p.
Gustaitytė-Krivickienė G. — Liaudies dainelės mūsų mažiesiems	1 nr. 12 p.	Rusiniene A. — veda skyrių "Šeimininkų kampelis".	
Gutas J. dr. — Ir jos nebenori daugiau tylėti	5 nr. 14 p.	Sadūnaitė D. — Prieš lietų; Namai (eil.)	1 nr. 3 p.
Imbrasienė L. — Lietuvos Nepriklausomy- bės šventę minint	1 nr. 2 p.	Saudargienė A. — Senobiniai užgavėnių šokiai	1 nr. 28 p.
Judzentavičiūtė V. — Kaip gyventi 365 dienas per metus	5 nr. 11 p.	Sužiedėlis S. — Moterys po istorijos dulkėmis	1 nr. 6 p.
Kairienė I. — veda skyrių "Madų ir grožio pasaulis".		Šmaižienė V. — Suknelė (novelė)	6 nr. 13 p.
Kairys Stp. — Kenksmingas įprotis	2 nr. 6 p.	Šarūnienė A. — veda skyrių "Buto įrengimas"	
Karvelis K. dr. — Socialinė apsauga	3 nr. 16 p.	Treigytė D. — B. K. katalikų mokyklų sistema	4 nr. 18 p.
Kirša F. — Madona (eil.)	6 nr. 3 p.	T-nė S. — Gyvenimo saulėlydis	4 nr. 7 p.
Krikščiūnienė E. — Nauja pažiūra į moterį	1 nr. 20 p.	Vidžiūnienė R. K. — Šliužai (novelė)	2 nr. 10 p.
Krikščiūnienė E.—Nesustokime pusiaukelėje	2 nr. 20 p.	Žilevičius J. — Jaunime, dainuojame!	1 nr. 18 p.